

Załącznik

do uchwały Nr XXXI/70/2021

Rady Gminy Zielonki

z dnia 28 października 2021 r.

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY DLA GMINY ZIELONKI NA LATA 2022 - 2024

Spis treści:

Wstęp	3
I. Podstawa prawna	4
II. Diagnoza sytuacji rodzin i dzieci w gminie Zielonki	5
1. Charakterystyka demograficzna i społeczna gminy Zielonki	5
2. Sytuacja rodziny i dziecka w gminie Zielonki	6
3. Wsparcie udzielane rodzinom w gminie Zielonki	26
4. Zasoby wspierające rodzinę i dziecko w gminie Zielonki.....	38
5. Analiza SWOT	39
III. Cele i zadania Programu.....	41
IV. Podsumowanie, monitoring i ewaluacja	54
Załącznik: karta monitoringu.....	55
Załącznik: ankieta	56

„Małżeństwo jako związek kobiety i mężczyzny, rodzina, macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej”.

art. 18. Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej

„Troska o dziecko jest pierwszym i podstawowym sprawdzianem stosunku człowieka do człowieka.”

Jan Paweł II

Rodzina jest podstawową komórką społeczną oraz naturalnym środowiskiem rozwoju wszystkich jej członków. Dzieci potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony osób dorosłych, których obowiązkiem jest zapewnienie im opieki i odpowiednich warunków do harmonijnego rozwoju. W związku z powyższym niezwykle ważne jest otoczenie rodziny należytą uwagą i troską. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zgodnie z art. 176 pkt 1, obliguje gminy do realizacji zadania jakim jest opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny. Przepisy ww. ustawy wyznaczają dwa zasadnicze obszary działania. W pierwszym z nich kładzie się nacisk na wsparcie rodzin borykających się z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi, w drugim natomiast na zapewnienie sprawnie funkcjonującego systemu pieczy zastępczej w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowywania dziecka przez rodziców.

Niniejszy dokument zawiera diagnozę sytuacji rodzin zamieszkujących teren gminy Zielonki. Przetawia analizę badań ankietowych dotyczącą zjawisk występujących w ogniskach domowych oraz istotne obszary problemowe związane z funkcjonowaniem dzieci oraz ich rodziców. Ukazuje także formy wsparcia rodziny (pieniężne i niepieniężne) realizowane w ubiegłych latach na terenie gminy Zielonki. Pozyskane wyniki badań w połączeniu ze zrealizowaną dotychczas pomocą, stają się punktem wyjścia do planowania dalszych działań, odpowiadających na potrzeby i mających na celu kompleksowe wsparcie rodzin z terenu gminy Zielonki w kolejnych latach. W oparciu o powyższe opracowany został Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Zielonki na lata 2022–2024, którego założeniem jest tworzenia warunków dla prawidłowego funkcjonowania rodziny i wychowywania dzieci w rodzinach naturalnych oraz przywracania rodzinom zdolności do przewycięzania ich problemów opiekuńczo-wychowawczych, przy współpracy różnych instytucji stawiających w centrum zainteresowania dobro rodziny i dziecka. Dla celów Programu przyjęto definicję rodziny wskazaną w art. 6 pkt 14 ustawy o pomocy społecznej, w którym definiuje się rodzinę jako „osoby spokrewnione lub niespokrewnione pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące”. Takie rozumienie rodziny nie zakłada konieczności występowania instytucjonalnej formy małżeństwa ani więzi pokrewieństwa.

I. PODSTAWA PRAWNA

Zadania dotyczące wspierania rodziny, uwzględnione przy opracowywaniu Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Zielonki na lata 2022-2024 regulują następujące akty prawne:

- 1) Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz.U. 2020 poz. 821 z późn. zm.)
- 2) Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (tekst jednolity Dz.U. 1997 nr 78 poz. 483 z późn. zm.)
- 3) Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r.- Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tekst jednolity Dz.U. 2020 poz. 1359 z późn. zm.)
- 4) Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz.U. 2020 poz. 713 z późn. zm.)
- 5) Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz.U. 2020 poz. 1876 z późn. zm.)
- 6) Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity Dz.U. 2021 poz. 1249 z późn. zm.)
- 7) Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz.U. 2019 poz. 2277 z późn. zm.)
- 8) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity Dz.U. 2020 poz. 2050 z późn. zm.)
- 9) Ustawa z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz.U. 2020 poz. 1329 z późn. zm.)
- 10) Ustawa z dnia 11 lutego 2016 roku o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (tekst jednolity Dz.U. 2019 poz. 2407 z późn. zm.)
- 11) Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (tekst jednolity Dz.U. 2020 poz. 111 z późn. zm.)
- 12) Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (tekst jednolity Dz.U. 2020 poz. 1348 z późn. zm.)
- 13) Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (tekst jednolity Dz.U. 2019 poz. 2133 z późn. zm.)
- 14) Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (tekst jednolity Dz.U. 2021 poz. 877 z późn. zm.)

II. DIAGNOZA SYTUACJI RODZIN I DZIECI W GMINIE ZIELONKI

1. Charakterystyka demograficzna i społeczna gminy Zielonki

Gmina Zielonki położona jest w województwie małopolskim w powiecie krakowskim. Zajmuje powierzchnię 48,4 km². Jest gminą, w skład której wchodzi 19 sołectw (Batowice, Bibice, Bosutów - Boleń, Brzozówka, Dziekanowice, Garlica Duchowna, Garlica Murowana, Garliczka, Grębynice, Januszowice, Korzkiew, Owczary, Pękowice, Przybysławice, Trojanowice, Wola Zachariaszowska, Węgrzce, Zielonki, Osiedle Łokietka).

Na przestrzeni lat można zaobserwować przyrost ludności w gminie Zielonki. Według danych Urzędu Gminy w 2015 roku Gmina liczyła 20390 mieszkańców, w 2017 r. 21334 osób, zaś w 2020 roku 22797 mieszkańców (dane na dzień 31 grudnia każdego roku). Według stanu na dzień 31.12.2020 r. 11749 osób spośród mieszkańców gminy Zielonki to kobiety, natomiast 11048 to mężczyźni. Stąd wynika, że kobiety stanowiły 51,5 %, a mężczyźni 48,5% ogółu mieszkańców. Ponadto należy zaznaczyć, że blisko 60% mieszkańców gminy Zielonki (13583 osoby) to osoby w wieku produkcyjnym. Dzieci i młodzież do 18 roku życia to około 24% mieszkańców (5560 osób). Natomiast osoby w wieku poprodukcyjnym stanowią 16% mieszkańców Gminy (3654 osób). Taka tendencja utrzymuje się na przestrzeni ostatnich lat.

Gmina Zielonki jest gminą wiejską, jednak już ze znaczną zabudową o charakterze podmiejskim. Bliskość miasta Krakowa, dobrze rozwinięta sieć dróg, dogodna komunikacja oraz rozwinięta infrastruktura techniczna powodują duży ruch budowlany i migracje ludności z miasta na obszary wiejskie z zabudową podmiejską. Oprócz dobrze rozwiniętej infrastruktury technicznej, duży nacisk kładzie się tutaj na rozwój infrastruktury społecznej.

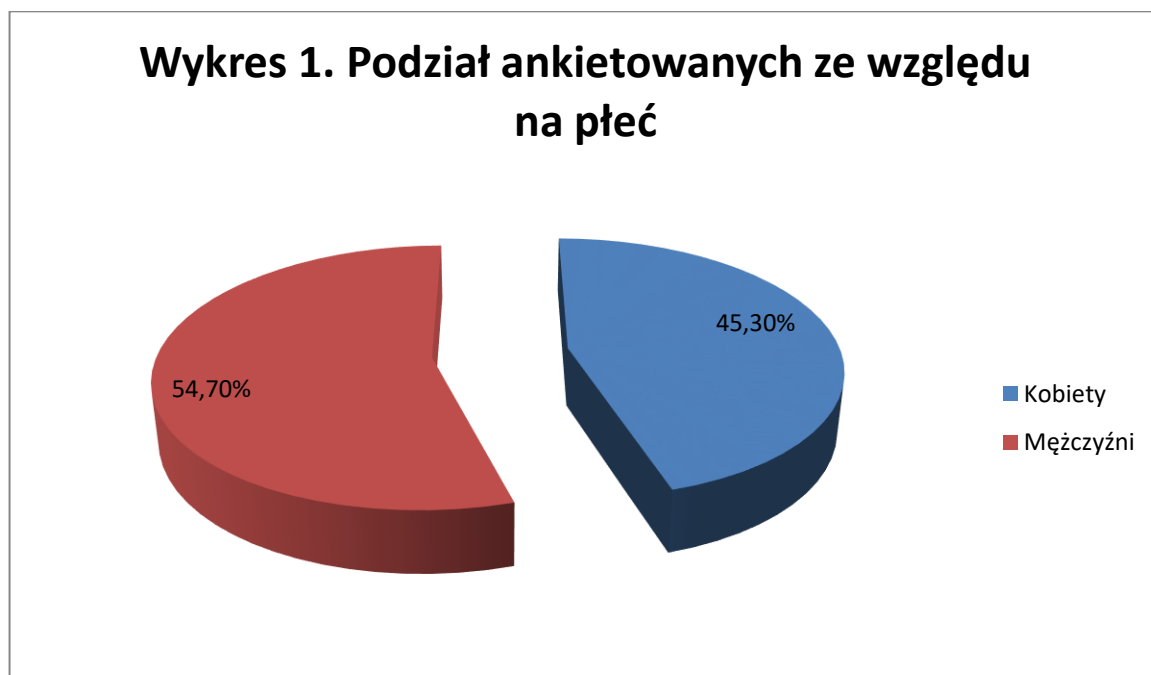
Na terenie gminy Zielonki silnie rozwinięty jest sektor prywatnej przedsiębiorczości, głównie usługowej i handlowej. Dynamiczny wzrost działalności gospodarczej przyczynia się do znacznego ograniczenia bezrobocia. Według stanu na 31 grudnia 2020 roku stopa bezrobocia w gminie Zielonki wyniosła 1,54 %. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w gminie Zielonki wynosiła 352 osoby w tym 52,27% stanowiły kobiety, 47,72% mężczyźni.

2. Sytuacja rodziny i dziecka w gminie Zielonki

Niniejsza analiza sytuacji dziecka i rodziny w środowisku lokalnym została dokonana na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w czerwcu i lipcu 2021 roku. Badania prowadzone były wśród dorosłych mieszkańców Gminy i przedstawicieli instytucji z terenu Gminy, którzy na co dzień pracują z rodzinami – w tej części badania wzięło udział 50 osób. Ponadto przeprowadzono badania ankietowe wśród uczniów klas IV-VIII szkół zlokalizowanych na terenie gminy Zielonki – w tej części badania wzięło udział 409 osób. Poruszane w badaniu zagadnienia dotyczyły wybranych problemów związanych z sytuacją rodziny i dziecka w gminie Zielonki. Ankiety były anonimowe, pytania zamknięte, półotwarte i otwarte z możliwością dopisania własnych przemyśleń. W poszczególnych pytaniach respondenci mieli możliwość wyboru kilku odpowiedzi. Analiza wyników pozwoli określić aktualny obraz rodziny i dziecka w gminie Zielonki.

Poniższe wykresy i tabele obrazują podstawowe informacje o osobach biorących udział w badaniach ankietowych.

Zarówno dorośli respondenci, jak i młodzież oraz dzieci biorący udział w badaniach zostali zapytani o płeć. Z uzyskanych informacji wynika, że 208 osób to kobiety, a 251 to mężczyźni. Poniższy wykres obrazuje jak procentowo rozkłada się udział kobiet i mężczyzn w przeprowadzonym badaniu ankietowym.

Źródło: dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym, opracowanie własne

Dorośli spośród respondentów (grupa 50 osób), zostali zapytani o podstawowe informacje takie jak: wiek, wykształcenie, stan cywilny oraz czy reprezentują instytucję lub są mieszkańcami Gminy. Poniższe tabele (numery od 1 do 4) prezentują pozyskane w tych zakresach wyniki.

Tabela 1. Wiek dorosłych respondentów

Wyszczególnienie	Liczba osób	%
18-30	2	4
31-45	32	64
46-60	11	22
61 i więcej	5	10
Suma:	50	100

Źródło: dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym, opracowanie własne

Tabela 2. Wykształcenie dorosłych respondentów

Wyszczególnienie	Liczba osób	%
podstawowe	0	0
zawodowe	0	0
średnie	3	6
wyższe	47	94
Suma	50	100

Źródło: dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym, opracowanie własne

Tabela 3. Stan cywilny dorosłych respondentów

Wyszczególnienie	Liczba osób	%
zamężna/żonaty	41	81
panna/kawaler	8	16
rozwiedziona/rozwiedziony	1	2
wdowa/wdowiec	0	0
Suma	50	100

Źródło: dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym, opracowanie własne

Tabela 4. Dorośli biorący udział w ankiecie

Wyszczególnienie	Liczba osób	%
mieszkaniec Gminy	30	60
reprezentant instytucji	20	40
Suma	50	100

Źródło: dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym, opracowanie własne

Natomiast badana młodzież i dzieci (grupa 409 uczniów klas IV-VIII uczęszczających do szkół na terenie gminy Zielonki) zostali zapytani o podstawowe informacje dotyczące składu rodziny, z którą zamieszkują, liczebność dzieci w rodzinie, pracę podejmowaną przez rodziców/opiekunów. Oto jak rozkładają się odpowiedzi:

Tabela 5. Wspólne zamieszkiwanie

Wyszczególnienie	liczba osób	%
z rodzicami	386	94,38
z jednym z rodziców biologicznych i macochą lub ojczymem	5	1,22
tylko z mamą	9	2,20
tylko z tatą	5	1,22
z dalszą rodziną	1	0,25
w rodzinie zastępczej lub domu dziecka	0	0
gdzie indziej	3	0,73
Suma:	409	100

Źródło: dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym, opracowanie własne

Tabela 6. Posiadanie rodzeństwa

Wyszczególnienie	liczba osób	%
nie, jestem jedynym dzieckiem	30	7,33
tak, mam jednego brata lub siostrę	309	75,55
tak, mam 2 lub więcej rodzeństwa	70	17,12
Suma:	409	100

Źródło: dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym, opracowanie własne

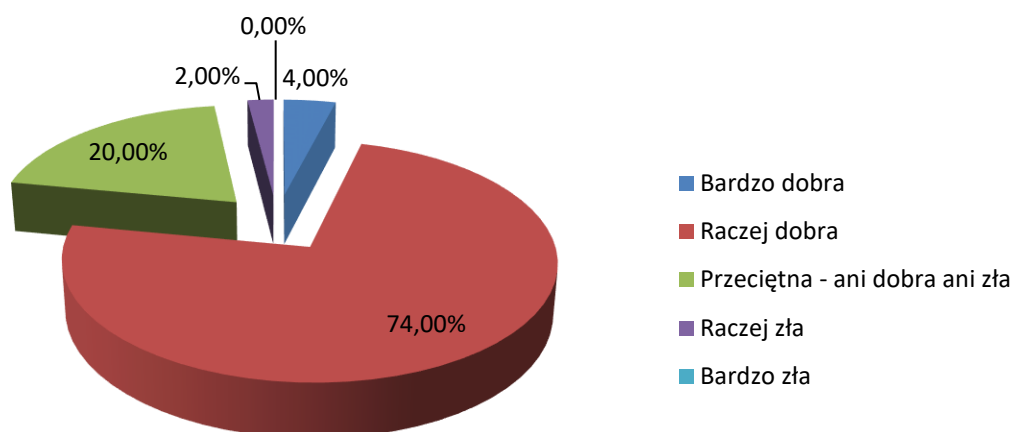
Tabela 7. Praca rodziców

Wyszczególnienie	liczba osób	%
żadne z rodziców nie ma pracy stałej, są bezrobotni	1	0,25
jedno z rodziców posiada stałą pracę	56	13,69
oboje posiadają stałą pracę	342	83,61
jedno z rodziców ma stałą pracę, drugie dorywczą	9	2,20
jedno z rodziców pracuje za granicą	1	0,25
Suma:	409	100

Źródło: dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym, opracowanie własne

Kolejne pytanie dotyczyło oceny sytuacji materialno-bytowej mieszkańców gminy Zielonki. Odpowiedzi dorosłych respondentów obrazuje poniższy wykres.

Wykres 2. Sytuacja materialno-bytowa

Źródło: dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym, opracowanie własne

Jak wynika z powyższego wykresu ponad $\frac{3}{4}$ ankietowanych dorosłych ocenia pozytywnie sytuację materialno-bytową rodzin z terenu Gminy (wybrali odpowiedzi: „Raczej dobra” lub „Bardziej dobra”). Jedyne znikoma liczba osób wskazała, że sytuacja materialno-bytowa rodzin jest zła.

W kolejnym pytaniu ankiety skierowanej do dorosłych respondentów poproszono o wskazanie najczęściej występujących problemów w rodzinach zamieszkujących teren gminy Zielonki. Na poniższym zestawieniu można zobaczyć jak rozłożyły się odpowiedzi. Dla porównania zawarto także odpowiedzi z analogicznego pytania ankiety z 2018 roku (wówczas w badaniu wzięło udział 27 ankietowanych).

Tabela 8. Najczęściej występujące problemy w rodzinach

Wyszczególnienie	2018 rok		2021 rok	
	Liczba osób	%	Liczba osób	%
Oslabienie więzi rodzinnych	13	48,1	23	46,0
Brak umiejętności komunikacji	14	51,9	31	62,0
Brak pozytywnych wzorców – dziedziczenie negatywnego stylu życia	11	40,7	18	36,0
Niezaradność życiowa	Brak takiej opcji odpowiedzi		8	16,0
Brak poczucia stabilizacji w rodzinach	3	11,1	8	16,0
Kariera zawodowa rodziców, brak czasu dla dzieci	20	74,1	26	52,0
Brak umiejętności funkcjonowania w środowisku, izolacja, marginalizacja	2	7,4	5	10,0

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	5	18,5	8	16,0
Bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego	Brak takiej opcji odpowiedzi		1	2,0
Niewystarczające dochody, ubóstwo	2	7,4	11	22,0
Trudności mieszkaniowe	0	0	3	6,0
Uzależnienia (np. alkohol, narkotyki, komputer)	8	29,6	26	52,0
Przemoc w rodzinie	1	3,7	13	26,0
Bezrobocie, brak pracy	0	0	7	14,0
Konieczność wyjazdu za granicę w poszukiwaniu pracy	1	3,7	3	6,0
Niepelnosprawność lub długotrwała choroba	1	3,7	2	4,0
Wielodzietność	Brak takiej opcji odpowiedzi		2	4,0
Rodzina niepełna	Brak takiej opcji odpowiedzi		7	14,0
Inne	1	3,7	0	0

**Suma wartości przekracza 100%, gdyż badani mieli możliwość zaznaczenia więcej niż jednej odpowiedzi*

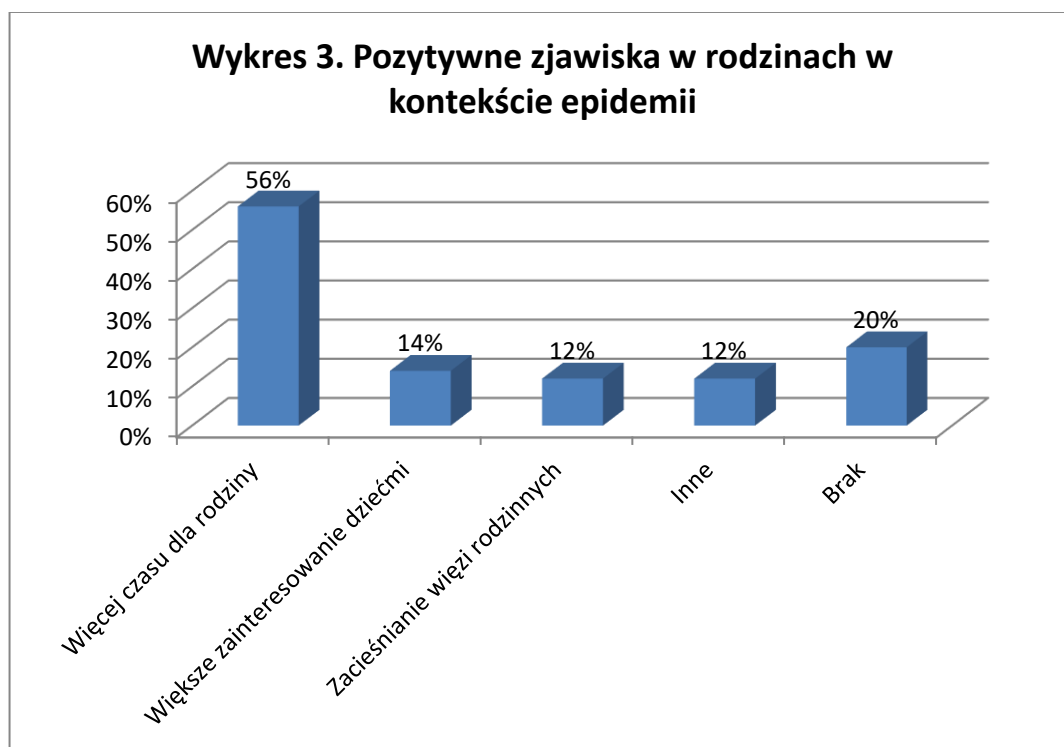
Źródło: dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym, opracowanie własne

Do najważniejszych problemów, które najczęściej dotykały rodziny, respondenci w badaniu w 2021 roku zaliczyli: brak umiejętności komunikacji, zaangażowanie rodziców w karierę zawodową i przełożenie spraw dziecka i rodziny na dalszy plan, uzależnienia, osłabienie więzi rodzinnych, brak pozytywnych wzorców – dziedziczenie negatywnego stylu życia. Proszę zauważyć, że te same pięć opcji odpowiedzi zostało uznane za najistotniejsze także podczas badania w 2018 roku. Zmiana zaszła jedynie w częstotliwości wyboru konkretnych typów odpowiedzi. Należy podkreślić, iż zjawisko uzależnień w rodzinach w ocenie badanych nabiera na sile (wzrost z 29,6% w 2018 r. do 52% w 2021 r.). Podobne tendencje dotyczą zjawiska braku umiejętności komunikacji w rodzinie (wzrost z 51,9% w 2018 roku do 62% w 2021 r.). Ponadto jak pokazują wyniki badań można mówić o spadku intensywności zjawiska przedkładania przez rodziców pracy zawodowej nad sprawy dzieci i rodziny (spadek z 74,1 % w 2018 r. do 52% w 2021 r.).

Odpowiedzi dotyczące problemów osłabienia więzi rodzinnych utrzymują się na stałym poziomie (48,1% w 2018 r. i 46% w 2021 r.). Również problem braku pozytywnych wzorców – dziedziczenie negatywnego stylu życia w ocenie ankietowanych utrzymuje się na podobnym poziomie (40,7% w 2018 r. i 36% w 2021 r.).

Należy także zauważyć, że w 2021 roku prawie ¼ ankietowanych uważała, że znaczącym problemem rodzin są niewystarczające dochody i ubóstwo, a blisko 1/6, że brak pracy. W badaniu w 2018 r. obie te pozycje traktowane były jako marginalne problemy. Zmiana w tych zakresach może być skorelowana z epidemią wirusa covid-19, a tym samym pogorszeniem sytuacji ekonomicznej rodzin z terenu gminy Zielonki.

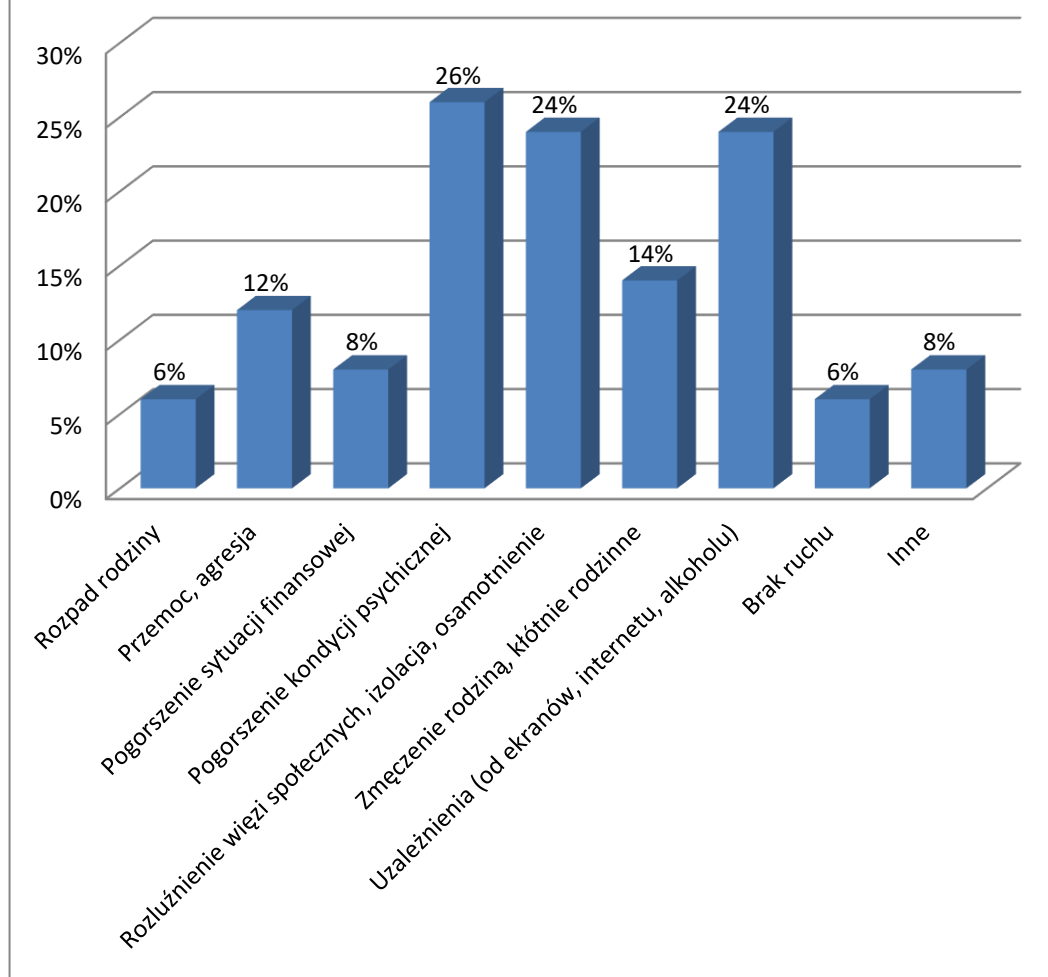
W następnej kolejności dorośli ankietowani zostali poproszeni, w otwartych pytaniach, o podzielenie się obserwacjami odnośnie pozytywnych i negatywnych zjawisk występujących w rodzinach, w kontekście epidemii covid-19.

**Suma wartości przekracza 100%, gdyż badani mieli możliwość wskazania dowolnej ilości odpowiedzi
Źródło: dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym, opracowanie własne*

Mniej więcej co drugi ankietowany do pozytywnych aspektów dotyczących życia rodzin z terenu gminy Zielonki, związanych z sytuacją epidemiczną, zaliczył wygospodarowanie większej ilości czasu dla rodziny (56% respondentów dostrzegło takie zjawisko). Stosunkowo duży odsetek osób (20%) nie potrafił wskazać żadnego pozytywnego zjawiska, które pojawiło się lub nasiliło w związku z sytuacją epidemiczną.

Wykres 4. Negatywne zjawiska w rodzinach w kontekście epidemii

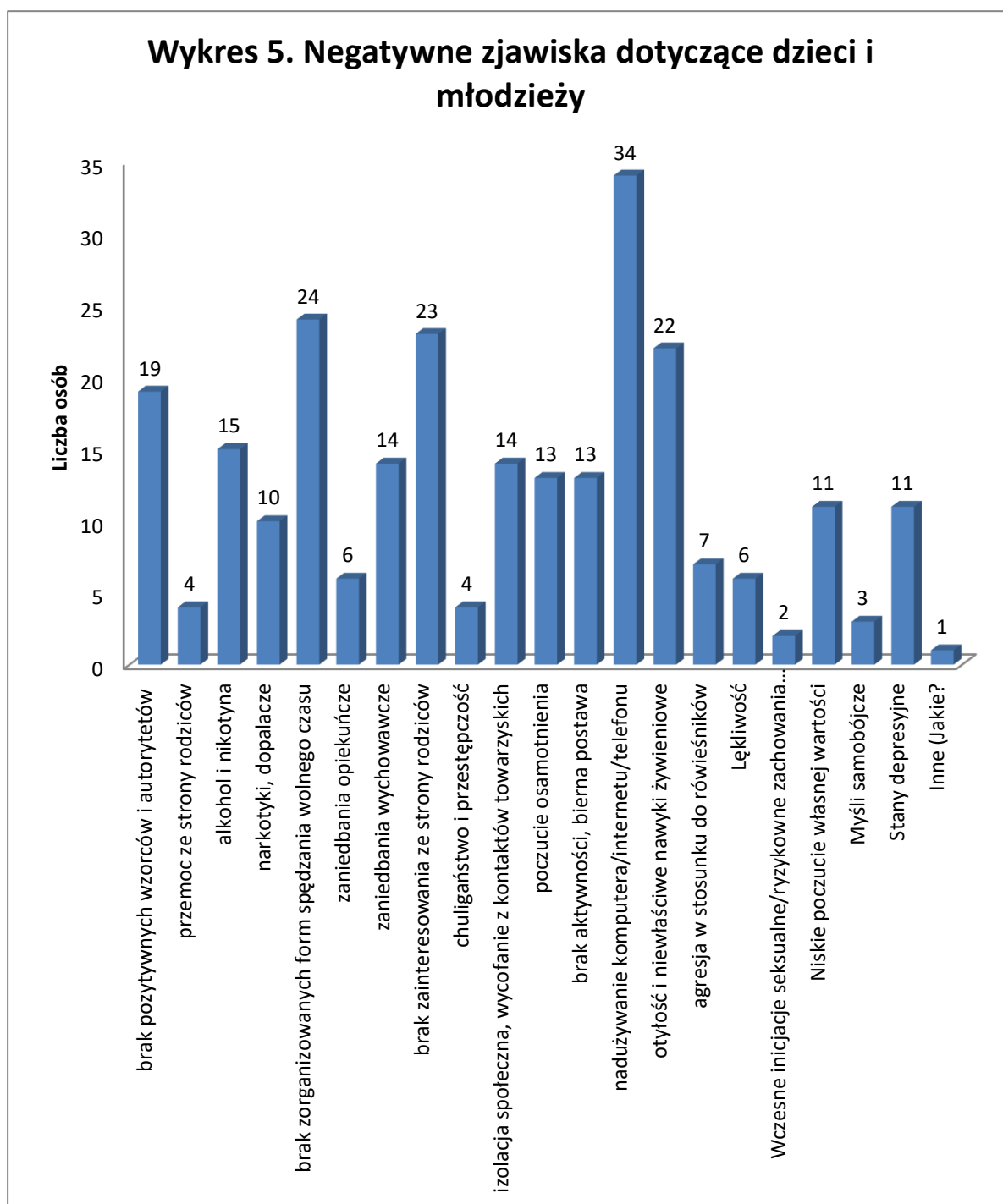
**Suma wartości przekracza 100%, gdyż badani mieli możliwość wskazania dowolnej liczby odpowiedzi
Źródło: dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym, opracowanie własne*

Respondenci najczęściej wskazywali negatywne zjawiska dotyczące rodzin a pojawiające się lub nasilające w związku z sytuacją epidemiczną takie jak: rozluźnienie więzi społecznych, izolacja i poczucie osamotnienia członków rodzin (odpowiadał tak co czwarty ankietowany) oraz uzależnienia (ankietowani wskazywali tu przede wszystkim nadmierne korzystanie z ekranów, Internetu, a także uzależnienie od alkoholu). Odpowiedzi takiej udzielił również co czwarty ankietowany. Ponadto co czwarty ankietowany zwrócił uwagę na wpływ sytuacji epidemicznej na kondycję psychiczną członków rodziny (wśród odpowiedzi pojawiały się: stany depresyjne, kumulacja emocji, stres, strach, nerwowość, frustracja).

Warto dodać, że spośród dorosłych respondentów 52% uważa, że problemy rodzin z terenu gminy Zielonki na przestrzeni ostatnich 3 lat nasiliły się. Jedynie 6% ankietowanych oceniło, że problemy zmniejszyły się na przestrzeni ostatnich 3 lat. Natomiast 42% ankietowanych uważa, że problemy mieszkańców utrzymują się na stałym poziomie.

Prawdopodobne jest, że takie spojrzenie na problemy rodzin z terenu gminy Zielonki koreluje ze zjawiskiem epidemii covid-19.

W kolejnym pytaniu ankiety, dorośli respondenci wskazywali negatywne zjawiska dotyczące dzieci i młodzieży, co przedstawia poniższe zestawienie.

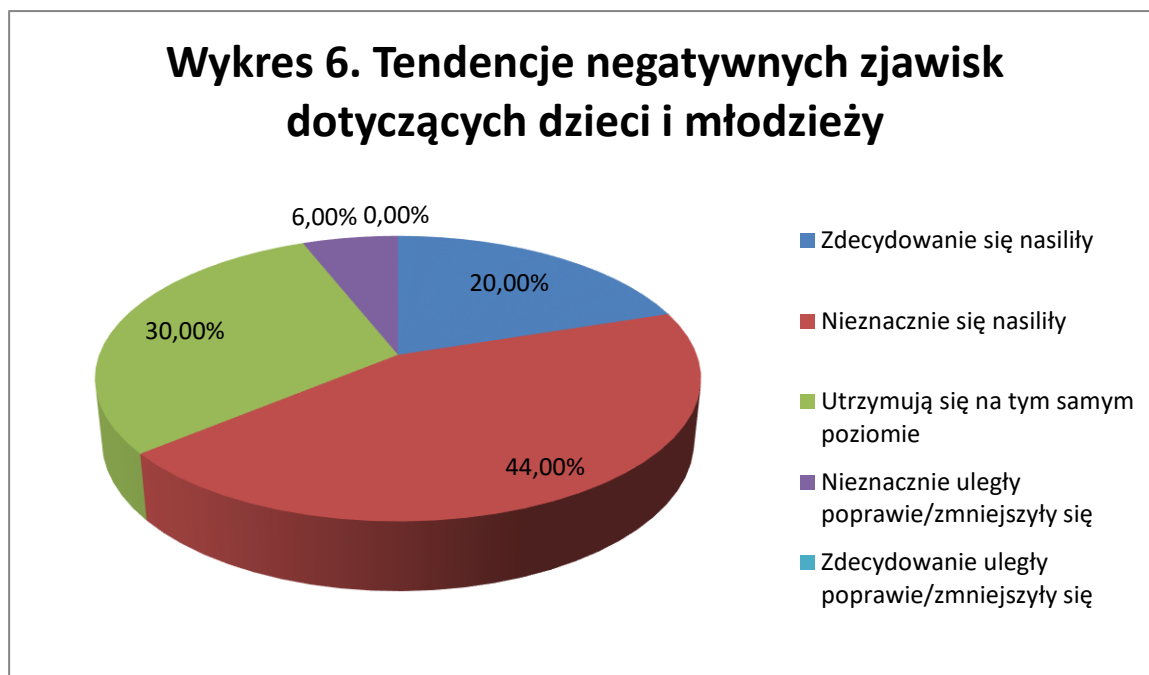

Źródło: dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym, opracowanie własne

W oparciu o zebrane dane najczęściej dostrzegane negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży to: nadużywanie komputera/Internetu/telefonu (uważa tak 68% badanych), brak zorganizowanych form spędzania czasu wolnego (48%), brak zainteresowania

ze strony rodziców (46%), otyłość i niewłaściwe nawyki żywieniowe (44%), brak pozytywnych wzorców i autorytetów (38%).

Należy w tym miejscu także podkreślić, iż 64% ankietowanych uważa, że negatywne zjawiska dotyczące dzieci i młodzieży mają tendencję wzrostową. Respondenci udzielili odpowiedzi: „nieznacznie się nasiliły” lub „zdecydowanie się nasiliły”. Jedynie 6% ankietowanych ocenia, że tendencja tych negatywnych zjawisk jest malejąca. Podczas, gdy 30% uważa, że utrzymuje się przez ostatnie lata na stałym poziomie. Obrazuje to poniżej wykres.

Źródło: dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym, opracowanie własne

W dalszej części badania zapytano respondentów jakie działania należy podjąć, aby ograniczyć lub zapobiegać występowaniu problemów w rodzinach. Poniższe zestawienie pozwoli przyglądnąć się jak rozkładały się odpowiedzi ankietowanych.

Tabela 9. Działania służące zapobieganiu problemom w rodzinach

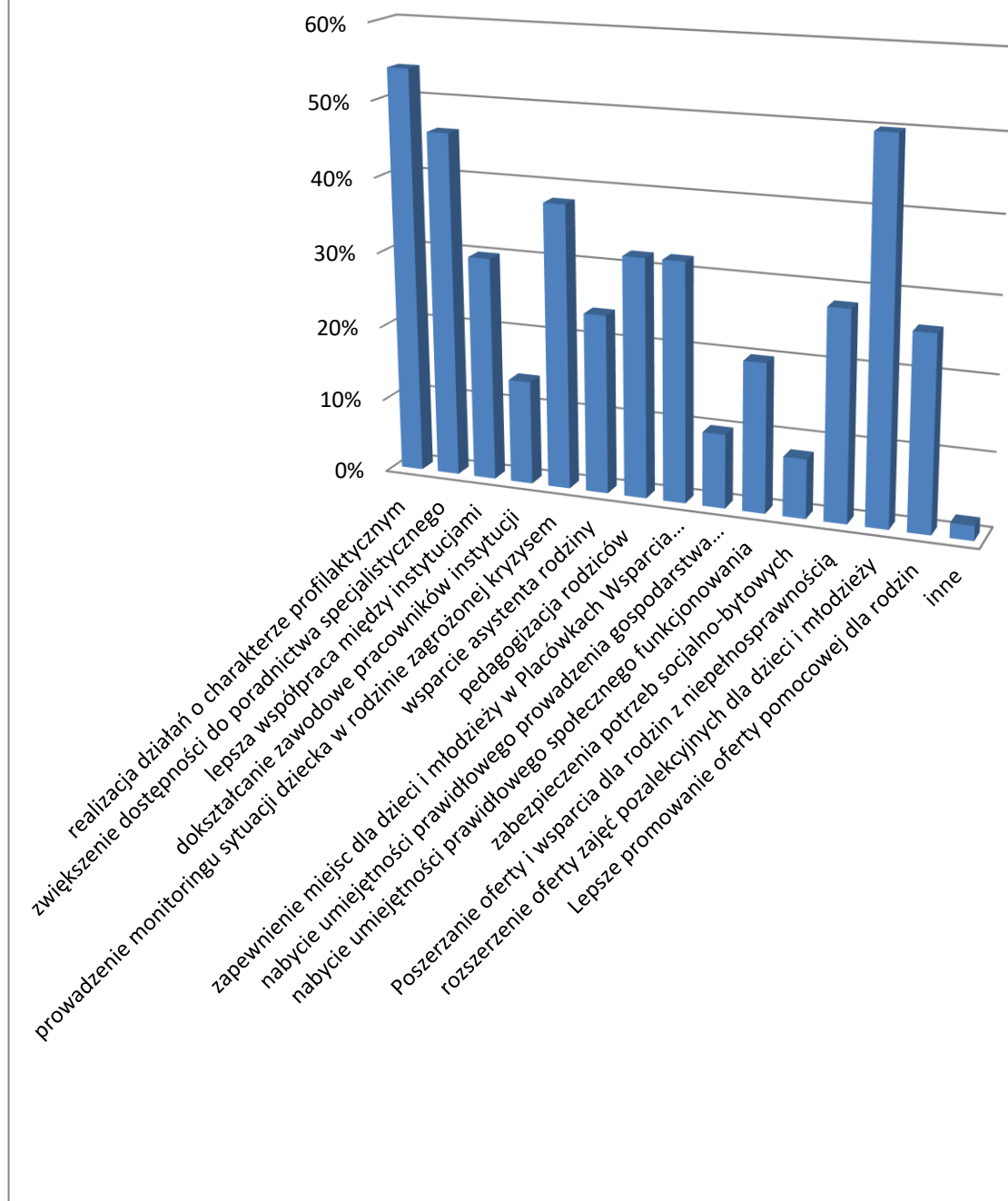
Wyszczególnienie	Liczba osób	%
realizacja działań o charakterze profilaktycznym	27	54
zwiększenie dostępności do poradnictwa specjalistycznego	23	46
lepszą współpracę między instytucjami działającymi na rzecz rodziny	15	30
dokształcanie zawodowe pracowników instytucji współpracujących w obszarze pomocy rodzinie	7	14
prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka w rodzinie zagrożonej kryzysem	19	38
wsparcie asystenta rodzin dla rodzin z problemami opiekuńczo- wychowawczymi	12	24

pedagogizacja rodziców	16	32
zapewnienie miejsc dla dzieci i młodzieży w Placówkach Wsparcia Dziennego	16	32
działania zmierzające do wzmocnienia lub nabycia przez rodziców prawidłowych umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego	5	10
działania zmierzające do wzmocnienia lub nabycia prawidłowych umiejętności społecznego funkcjonowania	10	20
działania zmierzające do zabezpieczenia potrzeb socjalno-bytowych	4	8
Poszerzanie oferty i wsparcia dla rodzin z niepełnosprawnością	14	28
rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży	25	50
Lepsze promowanie i rozpowszechnianie oferty pomocowej dla rodzin wśród mieszkańców gminy Zielonki	13	26
inne	1	2

Źródło: dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym, opracowanie własne

**Suma wartości przekracza 100%, gdyż badani mieli możliwość zaznaczenia więcej niż jednej odpowiedzi*

Wykres 7. Działania zapobiegające występowaniu problemów w rodzinach

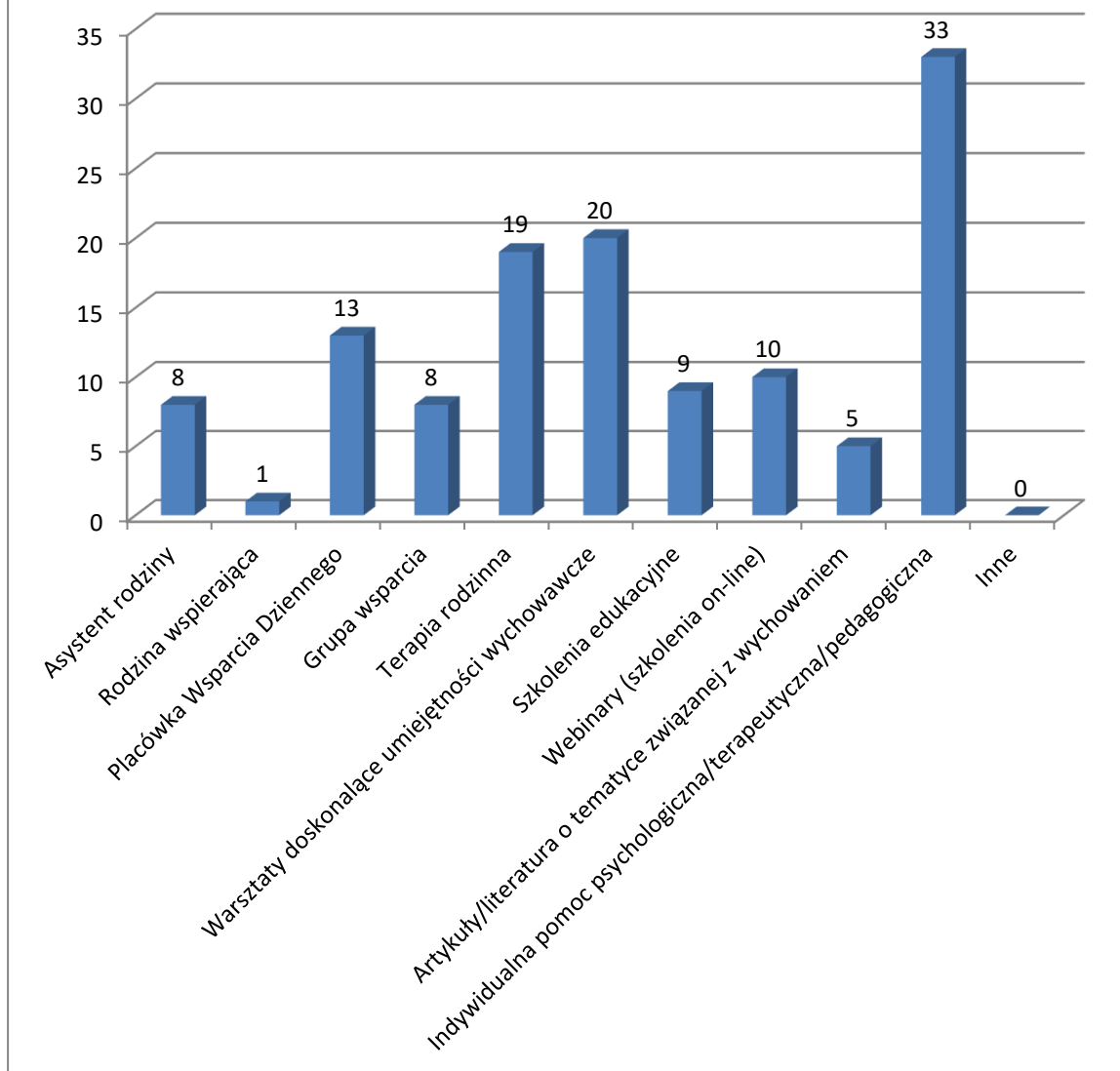
Źródło: dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym, opracowanie własne

W oparciu o analizę powyższych tabeli oraz wykresu można zauważyć, że najczęściej wybieranymi przez ankietowanych odpowiedziami były: realizacja działań o charakterze profilaktycznym (54%), rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży (50%), zwiększenie dostępności do poradnictwa specjalistycznego (46%), prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka w rodzinie zagrożonej kryzysem (38%).

Warto nadmienić, że podczas badania przeprowadzonego w 2018 roku w celach diagnozy sytuacji rodzin na terenie Gminy Zielonki wskazano, że do najistotniejszych działań mających ograniczyć i zapobiec występowaniu problemów w rodzinach należą: realizacja działań o charakterze profilaktycznym, rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży, ponadto zwiększenie dostępności do poradnictwa specjalistycznego, rozszerzenie oferty zajęć kulturalno-sportowych oraz pedagogizację rodziców. Stąd porównując wyniki z badań ankietowych z 2021 roku oraz z 2018 roku można zauważyć, że utrzymuje się stały trend, jeśli chodzi o działania, które w opinii badanych najmocniej przyczynić mogą się do poprawy sytuacji rodzin z terenu Gminy Zielonki.

W kolejnym pytaniu ankiety respondenci zostali poproszeni o wybranie z listy odpowiedzi form wsparcia, z których najchętniej by skorzystali w sytuacji trudności wychowawczych. W pytaniu można było wskazać dowolną liczbę odpowiedzi. Respondenci odpowiadali w następujący sposób:

Wykres 8. Preferowane formy wsparcia w sytuacji trudności wychowawczych

Źródło: dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym, opracowanie własne

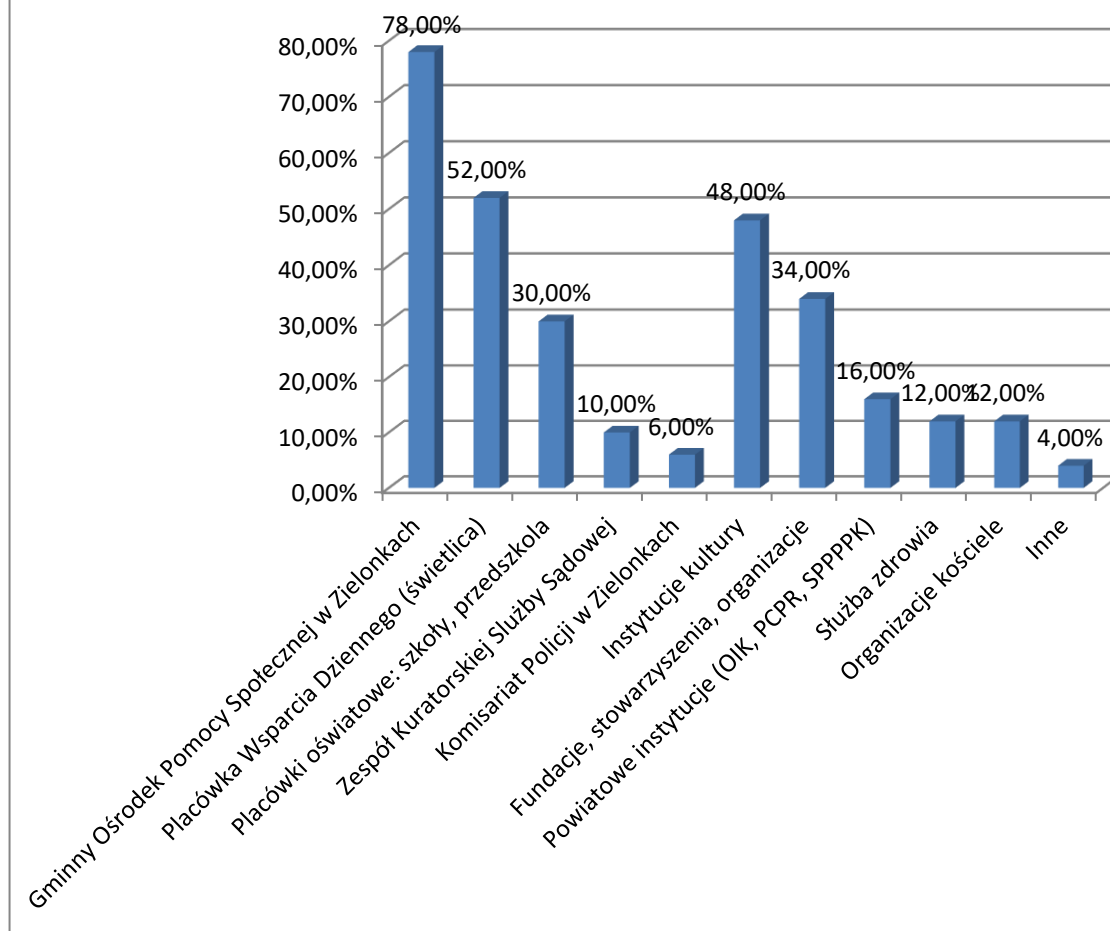
Opierając się na uzyskanych wynikach należy zauważyć, że 2/3 badanych (66%) w sytuacji trudności wychowawczych wybrałoby skorzystanie z indywidualnej pomocy psychologicznej/terapeutycznej/pedagogicznej. Natomiast 40% badanych chętnie skorzystałoby z warsztatów doskonalących umiejętności wychowawcze (np. szkoła dla rodziców). Podobnie, bo 38% ankietowanych zgłosiłoby się na terapię rodzinną. Najmniej przekonującymi dla ankietowanych formami wsparcia w sytuacji trudności wychowawczych są: rodzina wspierająca – jedynie 2% respondentów zdecydowałoby się na taki rodzaj pomocy oraz artykuły czy literatura o tematyce związanej z wychowaniem (10% ankietowanych wybrałoby taką formę wsparcia).

W odniesieniu do wyżej zebranych informacji poproszono respondentów, aby ocenili dostęp do wskazanych form wsparcia rodziny na terenie Gminy Zielonki. Ponad połowa ankietowanych (54%) stwierdziła, że dostęp do wsparcia sytuuje się na przeciętnym poziomie – ani wysoko, ani nisko. Natomiast ponad ¼ respondentów (28%) oceniło dostęp „raczej wysoko” lub „zdecydowanie wysoko”. Blisko 1/5 badanych (18%) stwierdziła zaś, że dostęp do form wsparcia rodziny dla mieszkańców Gminy jest na niskim poziomie (osoby te wybrały odpowiedzi: „raczej nisko” lub „zdecydowanie nisko”).

W oparciu o powyższe wyniki nasuwają się wnioski, że warto byłoby zadbać o poszerzenie oferty darmowego wsparcia dla mieszkańców Gminy skupiając się na opcjach preferowanych przez respondentów (indywidualne wsparcie psychologiczne/pedagogiczne/terapeutyczne, warsztaty doskonalące umiejętności wychowawcze, terapia rodzinna). Być może istotne będzie tutaj skupienie się także na lepszym promowaniu i rozpowszechnianiu informacji na temat dostępnych form wsparcia rodziny, aby dotarły do szerszego grona odbiorców.

W dalszej części badania ankietowego poproszono respondentów o wskazanie instytucji i organizacji, które swoją działalnością mogą przyczynić się do poprawy sytuacji rodzin z terenu gminy Zielonki. Również w tym pytaniu badani mieli możliwość zaznaczenia wielu odpowiedzi, dlatego też suma wartości przekracza 100%. Dane przedstawione zostały na poniższym wykresie.

Wykres 9. Instytucje przyczyniające się do poprawy sytuacji rodzin

Źródło: dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym, opracowanie własne

Podczas badania najczęściej wybieranymi przez respondentów instytucjami przyczyniającymi się do poprawy sytuacji rodzin były: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonkach (w obrębie którego funkcjonuje także Punkt Informacji i Wsparcia Rodziny w Zielonkach), Placówki Wsparcia Dziennego, Instytucje kultury (i tutaj m.in. Centrum Kultury, Promocji i Rekreacji w Zielonkach, Biblioteka), fundacje i stowarzyszenia, oraz placówki oświatowe (w tym przedszkola i szkoły).

Dodatkowo respondenci zostali poproszeni, aby i w tym przypadku ocenić pomoc oferowaną przez wyżej wskazane instytucje. 64% badanych uważa, że instytucje te właściwie realizują swoje zadania (ankietowani wybierali odpowiedź „raczej dobrze” lub „bardzo dobrze”). Z kolei blisko ¼ badanych (24%) ocenia pomoc oferowaną przez instytucje jako „wystarczającą”. Jedyne 12% ankietowanych uważa, że instytucje niewłaściwie realizują działania związane z pomocą na rzecz mieszkańców gminy Zielonki (wybierali odpowiedzi „raczej źle” lub „źle”).

Badane osoby miały możliwość, aby podzielić się swoimi propozycjami na podniesienie skuteczności działań na rzecz wspierania rodzin przez ww. instytucje. Wśród sugestii i uwag pojawiły się takie dotyczące współpracy instytucji np.: „poprawa komunikacji na linii szkoła, gmina, ośrodki wspierające”, „lepsza wymiana informacji dot. współpracy pomiędzy instytucjami”. Ankietowani uważają, że warto także skupić się na edukowaniu rodziców oraz pracowników: „organizować więcej spotkań z rodzicami i rozmawiać o problemach”, „kształcić i szkolić rodziców”, „szkolić specjalistów”, „szkolenia dla pracowników”, „zwiększyć ilość pracowników GOPS”. Zwracano także uwagę na kwestie wsparcia emocjonalnego: „indywidualne kontakty z rodzicami”, „grupy wsparcia dla rodziców”, „zwiększenie dostępności do poradnictwa specjalistycznego”, „rozmowa z potrzebującymi”, „bezpłatny dostęp do psychologa”, „Wsparcie terapeutyczne”. Ponadto w opinii ankietowanych ważne są działania integrujące społeczność lokalną: „organizacja wspólnych rodzinnych imprez”, „więcej zajęć dla dzieci, pikniki rodzinne, imprezy typu piknik rowerowy”, „oferta zajęć pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży, które odbywałyby się nie tylko w Zielonkach, ale w innych miejscowościach gminy”, „organizować więcej bezpłatnych zajęć i imprez integrujących dzieci i całe rodziny”. Pojawiły się także sugestie związane z kwestiami promocyjnymi: „lepsze rozreklamowanie działań”, „ułatwić dostęp do tego typu placówek, promować ich działalność”, „zwiększyć świadomość mieszkańców odnośnie instytucji wspierających na terenie gminy”, „ulotki o podejmowanych działaniach na rzecz wspierania rodzin”, „prowadzenie kampanii o instytucjach, które mogą pomóc w razie kryzysów rodzinnych, tak aby te rodziny wiedziały gdzie się zgłosić i nie bały się tego”. Ponadto sugestie, aby: „zwiększyć nakład finansowy na dane organizacje”, „zmotywować osoby, które pracują z rodzinami, zapewnić im godną płacę”, „za wszelką cenę próbować objąć wszechstronną opieką rodziny, które tej opieki nie chcą, prowadzić częste kontrole sytuacji w domach dzieci przez asystentów rodziny”, „wzmocnienie zainteresowania nauczycieli na zachowania dzieci i szybka, ukierunkowana pomoc psychologiczna dla dzieci i ich rodzin”, „większe zainteresowanie szkoły sytuacją dziecka w domu”, „wyjść poza czynności szablony”.

Warto zauważyć, że ankietowani zapytani do, której instytucji zgłosiliby swoje zaniepokojenie problemami rodziny z sąsiedztwa wskazywali zdecydowanie najczęściej na Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (78% ankietowanych tak odpowiadało). Dalej kolejno pojawiły się instytucje: Komisariat policji (36%), Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zielonkach (28%), Placówka oświatowa - szkoła, przedszkole, żłobek (24%), Urząd Gminy Zielonki (12%), Kościół/Parafia (6%), służba zdrowia i Sąd (po 4%), prokuratura (2%). Ponadto jedynie 2% ankietowanych zadeklarowało, że nie zgłosiłoby nigdzie zaniepokojenia sytuacją rodziny w sąsiedztwie.

Badania ankietowe, które prowadzone były wśród dzieci i młodzieży ze szkół podstawowych z klas od 4 do 8 dotyczyły kwestii związanych z postrzeganiem siebie i swojej sytuacji, kontaktów z rodzicami, sposobów radzenia sobie z trudnościami.

Młodzież z klas 7 i 8 (87 badanych) została poproszona, aby ocenić na ile jest zadowolona z poszczególnych zakresów swojego życia. Poniższa tabela prezentuje odpowiedzi:

Tabela 10. Postrzeganie siebie i swojej sytuacji

Wyszczególnienie	Bardzo zadowolony	Raczej zadowolony	Trochę zadowolony, a trochę niezadowolony	Raczej niezadowolony	Bardzo niezadowolony
Osobistego poczucia bezpieczeństwa	25	32	22	7	1
Swojego charakteru	15	37	22	7	6
Sposobu spędzania wolnego czasu	25	25	23	12	2
Możliwości decydowania o sobie	23	28	22	10	4
Możliwości rozwoju swoich zainteresowań	32	36	10	6	3
Wyobrażeń o przyszłości	20	32	24	8	3
Swojej pozycji w klasie, szkole	21	35	15	14	2
Kontaktów z kolegami	29	36	13	5	4
Kontaktów z rodzicami	36	22	20	6	3
Kontaktów z nauczycielami	16	43	21	2	5
Swojej inteligencji i zdolności	21	40	14	9	3
Swojego wyglądu	17	30	20	5	15
Swojego zdrowia	27	41	10	7	2

Źródło: dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym, opracowanie własne

Przyglądając się powyższej tabeli można zauważyć, że w poszczególnych wyszczególnieniach zazwyczaj najwięcej odpowiedzi przypada na stwierdzenie „raczej zadowolony”. Można wysnuć wniosek że ogólnie młodzież pozytywnie postrzega siebie i swoje życie. Adolescenci są szczególnie zadowoleni z: możliwości rozwoju swoich zainteresowań oraz stanu zdrowia. W obu przypadkach ponad ¾ ankietowanych udzieliło odpowiedzi „bardzo zadowolony” lub „raczej zadowolony”. Ponadto młodzież zadowolona jest z kontaktów z kolegami (3/4 ankietowanych), swojej inteligencji i zdolności (ponad 70% badanych). Wysoko uplasowały się także kontakty z nauczycielami i z rodzicami (2/3

ankietowanej młodzieży zaznaczyło w tym zakresie odpowiedzi „bardzo zadowolony” lub „raczej zadowolony”).

Młodzież jest najmniej zadowolona ze swojego wyglądu (ponad 1/5 ankietowanych wybrała odpowiedzi „bardzo niezadowolony” lub „raczej niezadowolony”) oraz pozycji w klasie czy szkole (prawie 1/5 badanych). Warto także zauważyć, że adolescenti do wielu wyszczególnionych kwestii często mieli ambiwalentny stosunek wybierając odpowiedź „trochę zadowolony, a trochę niezadowolony”. Sytuacja taka miała miejsce w ośmiu z trzynastu zakresów - odpowiedzi oscylowały wówczas w granicach ¼ głosów.

W dalszej części badania ankietowego zapytano dzieci i młodzież (409 osób z klas IV-VIII) o ocenienie jak często podejmuje różne działania wspólnie z rodzicami. Celem pytania było ukazanie ich relacji z rodzicami. Odpowiedzi zostały zamieszczone w poniższej tabeli.

Tabela 11. Podejmowanie wspólnych działań przez dzieci/młodzież razem z rodzicami

Wyszczególnienie	nigdy		kilka razy w tygodniu		kilka razy w miesiącu		kilka razy w roku	
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
spędzanie czasu poza domem	6	1,47	254	62,1	130	31,78	19	4,65
rozmawianie o szkole i o ocenach	9	2,2	329	80,44	66	16,14	5	1,22
rozmawianie o innych sprawach dziecka	33	8,07	165	40,34	190	46,45	21	5,14
uprawianie sportu lub inne ulubione zajęcia	62	15,16	217	53,06	91	22,25	39	9,53
uczestniczenie w podejmowaniu decyzji	44	10,76	86	21,03	107	26,16	172	42,05
pomoc w ważnych sprawach domowych	10	2,45	163	39,85	91	22,25	145	35,45

Zródło: dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym, opracowanie własne

Z analizy danych zawartych w tabeli wynika, że badana młodzież najczęściej (kilka razy w tygodniu) spędza czas z rodzicami na rozmowach o szkole i ocenach. Warto zauważyć, że w opinii dzieci w rodzinach stosunkowo często praktykowane jest wspólne spędzanie czasu poza domem, albo rozmowy o innych ważnych dla dzieci sprawach. W zakresach tych badani zdecydowanie częściej wybierali odpowiedzi „kilka razy w tygodniu” lub „kilka razy w miesiącu” niż „kilka razy w roku” lub „nigdy”. Największa różnorodność odpowiedzi pojawiła się jeśli chodzi o uczestniczenie w podejmowaniu decyzji (przy czym dominowała odpowiedź „kilka razy w roku” – 42%).

W dalszej części badania skierowanego do dzieci i młodzieży postawiono pytanie dotyczące strategii radzenia sobie z problemami i trudnościami. Poniższa tabela przedstawia wyniki w tym zakresie.

Tabela 12. Strategie radzenia sobie z problemami przez dzieci i młodzież

Wyszczególnienie	często		czasami		nigdy	
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
szukanie samotności	78	19,07	282	68,95	49	11,98
rozmowa z kolegą lub koleżanką	232	56,72	118	28,85	59	14,43
rozmowa z rodzicami	221	54,04	125	30,56	63	15,4
płacz	60	14,67	242	59,17	107	26,16
niszczenie czegoś (trudność w panowaniu nad emocjami)	29	7,09	66	16,14	314	76,77
rozładowywanie złości np. targanie gazety, krzyczenie lub uderzanie w poduszkę	45	11	85	20,78	279	68,22
czytanie książki	173	42,3	86	21,03	150	36,67
słuchanie muzyki lub oglądanie telewizji	264	64,54	119	29,1	26	6,36
Jedzenie, zajadanie trudności	36	8,8	65	15,89	308	75,31
szukanie pomocy u nauczyciela, pedagoga, psychologa	5	1,22	16	3,91	388	94,87
Złoszczenie się i kłótnie z najbliższymi	30	7,33	246	60,15	133	32,52
staranie się zapomnieć jak najszybciej o trudnościach	208	50,86	153	37,41	48	11,73
obrażanie się na cały świat	29	7,09	104	25,43	276	67,48
modlenie się	153	37,41	102	24,94	154	37,65
spędzanie czasu przed komputerem (gry, internet)	108	26,41	262	64,06	39	9,53
ciągłe myślenie o problemie i brak odpoczynku	59	14,43	259	63,32	91	22,25
malowanie lub granie na instrumencie	42	10,27	205	50,12	162	39,61
robienie czegoś innego	244	59,66	124	30,32	41	10,02

Źródło: dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym, opracowanie własne

Z pozyskanych danych wynika, że najczęściej stosowanymi przez dzieci i młodzież strategiami, żeby poradzić sobie problemami są: słuchanie muzyki lub oglądanie telewizji, odwracanie swojej uwagi poprzez robienie czegoś innego, rozmowa z kolegami, rozmowa z rodzicami, staranie się aby jak najszybciej zapomnieć o trudnościach. Strategie te są stosowane przez ponad połowę spośród grupy badawczej. Najrzadziej w sytuacji problemów młodzież szuka pomocy u nauczycieli, pedagoga, psychologa. Bardzo rzadko stosowanymi przez młodzież strategiami były także: niszczenie czegoś w związku z trudnościami w panowaniu nad emocjami, jedzenie i zajadanie trudności, rozładowywanie złości poprzez np.

targanie gazety, krzyczenie lub uderzanie w poduszkę, czy obrażanie się na cały świat. Analizując wyniki można zaobserwować, że wyłoniły się dwie strategie, które równocześnie są przez część badanej młodzieży stosowane często, a przez inną część w ogóle nie stosowane. Otóż dla znacznej części badanych (w granicach 40%) modlenie się czy czytanie książek jest niezwykle istotne podczas pokonywania trudności a jednocześnie dla innej znacznej części badanych (również w okolicach 40%) jest to zupełnie nieadekwatne rozwiązanie.

Podsumowując analizę wyników przeprowadzonych badań, można wyłonić kilka kategorii problemowych oraz wniosków:

- a. Głównymi problemami w rodzinach są: brak umiejętności komunikacji, zaangażowanie rodziców w karierę zawodową i przełożenie spraw dziecka i rodziny na dalszy plan, uzależnienia, osłabienie więzi rodzinnych, brak pozytywnych wzorców – dziedziczenie negatywnego stylu życia. Należy podkreślić, iż zjawisko uzależnień w rodzinach w ocenie badanych nabiera na sile (wzrost z 29,6% w 2018 r. do 52% w 2021 r.). Podobne tendencje dotyczą zjawiska braku umiejętności komunikacji w rodzinie (wzrost z 51,9% w 2018 roku do 62% w 2021 r.).
- b. Niejasna jest ocena badanych dotycząca sytuacji materialno-bytowej rodzin z terenu gminy Zielonki. W jednym pytaniu ponad $\frac{3}{4}$ ankietowanych dorosłych oceniła pozytywnie sytuację materialno-bytową rodzin (wybrali odpowiedzi: „Raczej dobra” lub „Bardzo dobra”). Wówczas jedynie znikoma liczba osób wskazała, że sytuacja materialno-bytowa rodzin jest zła. Podczas gdy w pytaniu o kluczowe problemy z jakimi borykają się rodziny prawie $\frac{1}{4}$ ankietowanych zaznaczyła niewystarczające dochody i ubóstwo, a blisko $\frac{1}{6}$, że brak pracy. Być może trudność w adekwatnej ocenie sytuacji materialno-bytowej związana jest ze zmieniającą się sytuacją epidemiczną i brakiem stabilizacji w zakresie sytuacji ekonomicznej rodzin z terenu gminy Zielonki.
- c. Tworząc strategię wspierania rodziny na lata 2022-2024 należy wziąć pod uwagę także kwestie związane z rozwojem epidemii covid-19. Epidemia wymusiła szereg zmian w codziennym życiu i funkcjonowaniu rodzin m.in. poprzez organizację pracy i nauki w systemie zdalnym, ograniczenie kontaktów społecznych. Z badań wynika, że w tym kontekście należy pochylić się nad kwestiami: rozluźnienia więzi społecznych, izolacji i poczucia osamotnienia członków rodzin, problemem uzależnień (ankietowani wskazywali tu przede wszystkim na nadmierne korzystanie z ekranów, Internetu, a także uzależnienie od alkoholu). Ponadto ankietowani zwrócili uwagę na wpływ sytuacji epidemicznej na kondycję psychiczną członków rodziny (stany depresyjne, kumulacja emocji, stres, strach, nerwowość, frustracja).

- d. Ponad połowa dorosłych respondentów uważa, że problemy rodzin z terenu gminy Zielonki na przestrzeni ostatnich 3 lat nasiliły się. Ponadto w ocenie ankietowanych również negatywne zjawiska dotyczące dzieci i młodzieży mają tendencję wzrostową lub utrzymują się na stałym poziomie od kilku lat.
- e. Najczęściej dostrzegane negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży to: nadużywanie komputera/Internetu/telefonu, brak zorganizowanych form spędzania czasu wolnego, brak zainteresowania ze strony rodziców, otyłość i niewłaściwe nawyki żywieniowe, brak pozytywnych wzorców i autorytetów.
- f. Działaniami koniecznymi do poprawy sytuacji rodzin z terenu Gminy są przede wszystkim: realizacja działań o charakterze profilaktycznym, rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży, zwiększenie dostępności do poradnictwa specjalistycznego, prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka w rodzinie zagrożonej kryzysem.
- g. Badani jako najbardziej pożądane i preferowane oddziaływania w sytuacji trudności wychowawczych wskazują na: indywidualną pomoc psychologiczną/terapeutyczną/pedagogiczną, warsztaty doskonalące umiejętności wychowawcze (np. szkoła dla rodziców), czy też terapię rodzinną.
- h. Warto zadbać o poszerzanie oferty darmowego wsparcia dla mieszkańców Gminy skupiając się na opcjach preferowanych przez respondentów (indywidualne wsparcie psychologiczne/pedagogiczne/terapeutyczne, warsztaty doskonalące umiejętności wychowawcze, terapia rodzinna). Być może istotne będzie tutaj skupienie się także na lepszym promowaniu i rozpowszechnianiu informacji na temat dostępnych form wsparcia rodziny, aby dotarły do szerszego grona odbiorców.

3. Wsparcie udzielane rodzinom w gminie Zielonki

Podrozdział ten ukazuje formy wsparcia rodziny realizowane na terenie gminy Zielonki. Główną instytucją w Gminie, która swoją działalność skupia wokół wspomaganie rodziny jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Tut. Ośrodek obejmuje pomocą, w formie pracy socjalnej świadczonej przez pracowników socjalnych, rodziny przeżywające różnego rodzaju trudności. Praca socjalna świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Prowadzona jest z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej oraz ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspakajania potrzeb członków społeczności.

Poniższa tabela przedstawia liczbę rodzin i osób objętych pomocą społeczną tj. pomocą pieniężną oraz niepieniężną na przestrzeni lat 2018-2020. Do pomocy pieniężnej należy przede wszystkim zaliczyć: zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy, specjalny zasiłek celowy, zasiłek z tytułu zdarzenia losowego. Natomiast pomoc niepieniężna to m.in.: praca socjalna, poradnictwo specjalistyczne, interwencja kryzysowa, zapewnienie posiłku.

Tabela 13. Liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną w latach 2018-2020

Rok	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej	Liczba mieszkańców	Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej
2018	426	968	21.763	4,4 %
2019	401	952	22.299	4,3%
2020	439	1001	22.797	4,4 %

Źródło: dane GOPS w Zielonkach, opracowanie własne

Jak wynika z powyższej tabeli, procent ludności korzystający z systemu pomocy społecznej (bez względu na rodzaj i formę), w stosunku do ogólnej liczby ludności zamieszkującej teren Gminy, pozostaje niezmienny tj. 4,4% w roku 2018 w stosunku do roku 2020.

Poniższe zestawienie obrazuje jak rozkładał się podział rodzin korzystających z pomocy społecznej z tut. Ośrodka ze względu na liczbę dzieci wychowujących się w rodzinie.

Tabela 14. Rodziny objęte pomocą społeczną w latach 2018-2020

Rodziny objęte pomocą społeczną	Rok		
	2018	2019	2020
ogółem:	426	401	439
z czego rodziny o liczbie dzieci:			
1	30	28	30
2	32	43	47
3	20	17	19

4	6	2	7
5	1	2	3
6	2	3	2
7 i więcej	1	1	1
Ogółem rodziny z dziećmi:	92	106	108

Źródło: dane GOPS w Zielonkach, opracowanie własne

Jak wynika z powyższych danych, liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej tut. Ośrodka na przestrzeni lat 2018-2020 utrzymuje się na stałym poziomie. W 2019 roku z pomocy skorzystało 9,5 % osób mniej niż w 2020 roku.

Warto zauważyć, że w latach 2018-2020 rodziny z dziećmi stanowiły odpowiednio w 2018 – 21,7%, w 2019 – 26,5 %, w 2020 – 27,4 % wszystkich rodzin korzystających z pomocy społecznej (czyli pieniężnej i niepieniężnej) z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zielonkach.

Ustawa o pomocy społecznej wymienia powody, które obok kryterium dochodowego uzasadniają przyznanie pomocy w postaci różnego rodzaju świadczeń. Liczbę rodzin korzystających z pomocy społecznej, ze względu na powód jej przyznania, obrazuje tabela nr 15.

Tabela 15. Powody przyznawania pomocy społecznej w latach 2018-2020

Wyszczególnienie	Liczba rodzin		
	2018 rok	2019 rok	2020 rok
Ubóstwo	83	81	86
Sieroctwo	0	0	1
Bezdomność	3	4	5
Potrzeba ochrony macierzyństwa	14	22	19
w tym : wielodzietność	10	14	11

Bezrobocie	28	22	29
Niepełnosprawność	119	105	96
Długotrwała lub ciężka choroba	123	118	120
Bezradność w sprawach opiekuńczych	30	19	14
w tym: rodziny niepełne	17	12	8
rodziny wielodzietne	11	4	2
Przemoc w rodzinie	0	2	3
Alkoholizm	12	9	7
Narkomania	0	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	4	4	2
Zdarzenie losowe	4	3	2
Sytuacja kryzysowa	3	9	16
Kłęsa żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0

Źródło: dane GOPS w Zielonkach, opracowanie własne

Z powyższych danych wynika, że na przestrzeni ostatnich lat najczęstszymi powodami przyznania świadczeń były: długotrwała choroba, niepełnosprawność. Różnorodność powodów przyznania pomocy społecznej jest duża, świadczy to o konieczności kontynuowania kompleksowych działań na rzecz wsparcia dziecka i rodziny.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonkach proponuje Klientom z terenu gminy Zielonki możliwość skorzystania z pomocy społecznej w formie dożywiania. Poniższa tabela przedstawia liczbę osób objętych tą formą wsparcia.

Tabela 16. Liczba osób objętych pomocą w formie dożywiania w latach 2018-2020

Rodzaj świadczenia	2018		2019		2020	
	Liczba osób	Liczba świadczeń	Liczba osób	Liczba świadczeń	Liczba osób	Liczba świadczeń
Rządowy Program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” Ogółem*	141	13 099	153	10 871	192	7385
w tym pomoc w formie:						
posiłku dla dzieci	77	8 602	75	7 109	61	2 547
posiłku dla pozostałych osób	17	4 133	14	3 307	18	4 345
zasiłku celowego	49	364	42	455	66	493
świadczenia rzeczowego	1	-	1	-	1	-
pomoc w formie posiłku nie wymagająca przeprowadzenia wywiadu środowiskowego	0	0	0	0	0	0

* rzeczywista liczba osób (osoba, która korzysta z pomocy w ramach programu liczona jest tylko jeden raz)

Źródło: dane GOPS w Zielonkach, opracowanie własne

Analiza danych zawartych w tabeli, pokazuje jak na przestrzeni lat 2018-2022 zmieniła się liczba osób objętych pomocą w formie dożywiania. Ogólna liczba osób korzystających z posiłków wzrosła z 141 (2018 r.) do 192 (2020 r.), natomiast liczba dzieci korzystających z ww. formy pomocy zmalała w tym dzieci z 77 (2018 r.) do 61 (2020 r.).

Rodziny z terenu gminy Zielonki mogą skorzystać także z pomocy jaką są świadczenia rodzinne. Świadczeniami rodzinnymi są:

- zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego;
- świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, specjalny zasiłek opiekuńczy oraz świadczenie pielęgnacyjne;
- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka;
- świadczenie rodzicielskie.

Zasiłek rodzinny wraz z dodatkami jest świadczeniem, które ma na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka i przyznawany jest na roczny okres zasiłkowy. O przyznaniu zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami decyduje kryterium dochodowe. Rodzinom, w których domownik/dziecko legitymuje się stosownym orzeczeniem o niepełnosprawności przysługują świadczenia pielęgnacyjne. Mają one na celu m.in.

częściowe pokrycie wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

Tabela 17. Wyplacone świadczenia rodzinne w latach 2018-2020

Wyszczególnienie	2018		2019		2020	
	Kwoty	Liczba świadczeń	Kwoty	Liczba świadczeń	Kwoty	Liczba świadczeń
	3 076 691,07	15 830	3 037 918,39	14 478	3 018 771,75	12 493

Źródło: dane GOPS w Zielonkach, opracowanie własne

Jak można wywnioskować z powyższej tabeli na przestrzeni lat 2018-2020 nastąpił spadek liczby wypłaconych świadczeń rodzinnych z 15.830 w 2018 roku do 12.493 w 2020 roku. Tym samym zmniejszyła się też pula pieniędzy przeznaczona na ten cel. W 2018 roku tutaj Ośrodek przekazał rodzinom zamieszkującym teren Gminy świadczenia rodzinne na łączną kwotę 3 076 691,07 zł, podczas gdy w 2020 roku kwotę 3 018 771,75 zł.

Od 2016 roku w oparciu o ustawę o pomocy państwa w wychowaniu dzieci, rodzice mogą skorzystać także z świadczenia wychowawczego „500 plus”. Świadczenie przysługuje w wysokości 500 zł miesięcznie na każde dziecko do dnia ukończenia 18 roku życia, bez względu na dochody uzyskiwane przez rodzinę. Celem świadczenia jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. W 2018 r. liczba wnioskodawców wyniosła 2135, świadczenie wypłacone zostało na łączną kwotę 14.754.051,50 zł, natomiast w roku 2019 liczba wnioskodawców zwiększyła się do liczby 3.534, a świadczenie wypłacone zostało na łączną kwotę 23.791.020.36 zł, w roku 2020 liczba wnioskodawców wyniosła 3.688, a świadczenie wypłacone zostało na łączną kwotę 33.845.003,72 zł.

Gmina Zielonki realizuje również świadczenia z funduszu alimentacyjnego. Na przestrzeni lat 2018-2020 liczba rodzin korzystających oraz wysokość przeznaczonych środków na ww. świadczenie spadła. W 2018 roku z tej formy wsparcia skorzystały 48 rodzin, a kwota wypłaconych świadczeń wyniosła 339.583 zł. W 2019 roku świadczenia z funduszu alimentacyjnego pobierały 41 rodziny. Łączna kwota wypłaconych świadczeń wyniosła 278.340zł, a w roku 2020 w ww. formy wsparcia skorzystało 35 rodzin, a kwota wypłaconych świadczeń wyniosła 274.7334 zł.

Od stycznia 2015 r. gmina Zielonki realizuje zadania wynikające z ustawy o Karcie Dużej Rodziny. Ogólnopolska karta Dużej Rodziny to system zniżek dla rodzin

wielodzietnych. Przysługuje niezależnie od dochodu rodzinom z przynajmniej trójką dzieci. Karta Dużej Rodziny oferuje system zniżek oraz dodatkowych uprawnień. Do 2018 roku 395 rodzin złożyło wnioski o wydanie Karty Dużej Rodziny i otrzymało uprawnienia do korzystania z programu. W roku 2019 przyznano uprawnienia 198 nowym rodzinom, natomiast w 2020 roku kolejnym 60 rodzinom (co daje 653 rodziny w programie na dzień 31.12.2020 r.).

W oparciu o ustawę o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” rodziny mogą ubiegać się o jednorazowe świadczenie, w wysokości 4000 zł, z tytułu urodzenia się dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Z wyżej opisanej formy wsparcia skorzystały: w 2018 roku – 2 rodziny, w 2019 roku – 2 rodziny, w 2020 roku – żadna rodzina.

Ponadto gmina Zielonki, w oparciu o ustawę o dodatkach mieszkaniowych, udziela pomocy dla rodzin, które nie są w stanie pokryć wydatków związanych z utrzymaniem mieszkania poprzez realizację dodatku mieszkaniowego. W roku 2018, 2019 oraz w roku 2020 udzielono 6 rodzinom potrzebującym tej formy pomocy.

Z uwagi na potrzebę dostępu do specjalistycznego poradnictwa dla rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, gmina Zielonki oferuje swoim mieszkańcom możliwość skorzystania z bezpłatnej pomocy m.in. psychologicznej, prawnej w Punkcie Informacji i Wsparcia Rodziny w Zielonkach. Tabela nr 18 obrazuje liczbę udzielonych porad na przestrzeni lat 2018-2020.

Tabela 18. Liczba osób objętych wsparciem w Punkcie Informacji i Wsparcia Rodziny w Zielonkach w latach 2018-2020

Wyszczególnienie	2018	2019	2020
Poradnictwo psychologiczne	20	37	44
Poradnictwo prawne	39	29	42
Poradnictwo socjalne	8	5	brak*
Poradnictwo pedagogiczne	26	26	33
Mediacje	36	78	brak
Wsparcie terapeutyczne	brak	brak	62

Źródło: dane GOPS w Zielonkach, opracowanie własne

**Obecnie poradnictwo socjalne świadczone jest w ramach działalności GOPS*

Inną formą wsparcia, proponowaną przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonkach rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, jest objęcie ich pomocą przez asystenta rodziny. Zadaniem asystenta rodziny jest wspomaganie rodziców w wypełnianiu ról społecznych, aby doprowadzić do osiągnięcia podstawowej stabilizacji życiowej. W przypadku, gdy dzieci znajdują się w pieczy zastępczej, asystent współpracuje z rodziną biologiczną na rzecz powrotu małoletnich dzieci do rodziny. Od 2017 roku obowiązuje ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, która rozszerzyła zakres obowiązków asystenta rodziny o koordynację poradnictwa na rzecz rodzin oczekujących lub wychowujących niepełnosprawne dziecko, u którego stwierdzono ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Poniższa tabela ukazuje podstawowe dane dotyczące asystentury realizowanej na terenie gminy Zielonki.

Tabela 19. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w latach 2018-2020

Rok	Liczba asystentów zatrudnionych w GOPS w Zielonkach	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	Liczba rodzin objętych koordynacją poradnictwa zgodnie z ustawą „Za życiem”	Liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny
2018	2 (1 etat)	17	2	30
2019	3 (1,5 etatu)	23	1	38
2020	2 (1,5 etatu)	22	1	40

Źródło: dane GOPS w Zielonkach, opracowanie własne

Rodziny przeżywające trudności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej mogą również ubiegać się o pomoc ze strony tzw. rodzin wspierających. Rodzina wspierająca to rodzina lub osoba z kręgu otoczenia dziecka (sąsiedzi, krewni, dziadkowie, znajomi), która w oparciu o umowę z Gminą, przy współpracy asystenta rodziny, pomaga rodzinie wspieranej w opiece i wychowaniu dzieci, prowadzeniu gospodarstwa domowego, kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych zgodnie z potrzebami rodziny. W latach 2018-2020 Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej podejmował działania w celu pozyskanie kandydatów mogących pełnić funkcję rodzin wspierających. Na stronie internetowej gminy Zielonki opublikowano ogłoszenie o poszukiwaniu kandydatów do pełnienia ww. funkcji, informacja została również umieszczona na tablicy ogłoszeń w Ośrodku. Pomimo podjętych działań, nie udało się

pozyskać rodzin wspierających, stąd żadna rodzina z terenu Gminy nie jest objęta tą formą pomocy.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wskazuje także na realizację wsparcia na rzecz rodzin przez Placówki Wsparcia Dziennego. Placówki takie oferują nieodpłatne zajęcia, zapewniające dzieciom z rodzin dysfunkcyjnych, przeżywających lub zagrożonych kryzysem, pomoc w organizacji czasu wolnego, pokonywaniu trudności szkolnych, radzeniu sobie z zaburzeniami zachowania. W celu rozwiązywania ww. problemów wychowawcy pracują nie tylko z dzieckiem, ale też współpracują z rodzicami/opiekunami, placówkami oświatowymi i podmiotami leczniczymi.

Poniższa tabela obrazuje istotne kwestie związane z działalnością Placówek Wsparcia Dziennego.

Tabela 20. Placówki Wsparcia Dziennego w Zielonkach

Lp.	Wyszczególnienie	Podmiot prowadzący	Forma prowadzonej placówki	Data utworzenia	2019		2020	
					Liczba miejsc	Wydatki poniesione na działalność	Liczba miejsc	Wydatki poniesione na działalność
1.	Placówka Wsparcia Dziennego „Miejsce rodzinne w Zielonkach”	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonkach	Opiekuńcza, specjalistyczna, podwórkowa	28.06.2018	30	472 818,02 zł	30	354 324,50 zł
2.	Świetlica Podwórkowa „Zielony Korzkiew” w Korzkwi	Stowarzyszenie Związek Harcerstwa Polskiego Chorągiew Krakowska	Podwórkowa	26.07.2019	15	31 874,56 zł	15	78 886,11 zł
3.	Świetlica Podwórkowa „Zielonki Zielonki” w Zielonkach		Podwórkowa	26.07.2019	15		15	
4.	Świetlica Podwórkowa „Zielony Węgrzce” w Węgrzcach		Podwórkowa	26.07.2019	15		15	
5.	Placówka Wsparcia Dziennego „Aktywna Korzkiew” w Korzkwi	Fundacja Kształcenia, Wypoczynku i Rekreacji w Krakowie	Opiekuńcza, specjalistyczna, podwórkowa	6.11.2019	30	304 170,40 zł	30	497 713,11 zł
suma:					105	808 862,98 zł	105	930 923,72 zł

Źródło: dane GOPS w Zielonkach, opracowanie własne

Od 2019 roku na terenie gminy Zielonki funkcjonuje pięć Placówek Wsparcia Dziennego. Dwie Placówki zapewniają wsparcie w formie opiekuńczej, specjalistycznej i podwórkowej. Natomiast trzy placówki zapewniają wsparcie wyłącznie w formie pracy podwórkowej. W 2019 roku Placówki zapewniały miejsca dla 105 wychowanków, natomiast

w 2020 roku dla 120. W 2019 roku koszty poniesione na działalność ww. Placówek wyniosły 808 862,98 zł, natomiast w 2020 roku wzrosły i wyniosły 930 923,72 zł.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej stanowi, że w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców, zostaje ono umieszczone w pieczy zastępczej.

Pieczą zastępczą może być sprawowana w formie:

- 1) rodzinnej,
- 2) instytucjonalnej.

Przez rodzinną pieczę zastępczą rozumie się rodziny zastępcze (spokrewnione, niezawodowe, zawodowe) oraz rodzinne domy dziecka.

Instytucjonalna pieczę zastępcza to: placówki opiekuńczo-wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, interwencyjne ośrodki preadopcyjne.

Tabela 21. Liczba dzieci z terenu gminy Zielonki przebywających w pieczy zastępczej w latach 2018-2020

Rok	Liczba dzieci w pieczy zastępczej, za które Gmina ponosiła odpłatność:
2018	7
2019	9
2020	11

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Krakowie, opracowanie własne

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nałożyła na gminy obowiązek partycypowania w kosztach związanych z umieszczeniem dziecka w szeroko rozumianej pieczy zastępczej. Koszty kształtują się na poziomie:

- 10% wydatków poniesionych na opiekę i wychowanie dziecka w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 30% wydatków poniesionych na opiekę i wychowanie dziecka w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 50% wydatków poniesionych na opiekę i wychowanie dziecka w trzecim roku i następujących latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Poniższa tabela przedstawia wydatki poniesione przez gminę Zielonki za pobyt dzieci w pieczy zastępczej na przestrzeni lat 2018-2020.

Tabela 22. Odpłatność za pobyt dzieci w pieczy zastępczej w latach 2018-2020

Rok	Łączna kwota wydatków poniesionych przez gminę Zielonki za pobyt dzieci w pieczy zastępczej (w zł)
2018	52.404,87 zł
2019	59.329,11 zł
2020	86.267,76 zł

Źródło: dane GOPS w Zielonkach, opracowanie własne

W ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii, realizowane są działania wspomagające wychowanie dzieci oraz chroniące przed szeroko rozumianymi zagrożeniami. Dzieci mają możliwość skorzystania z zajęć wakacyjnych. Głównym celem jest pokazanie uczestnikom, że wolny czas, jakim są wakacje, można wykorzystać w sposób konstruktywny, aktywny i wolny od używek. Ponadto na terenie Gminy realizowane są programy profilaktyczne. W 2020 roku zrealizowano zajęcia o tematyce profilaktycznej takie jak: gra profilaktyczna „Cuder”, „Język dobra czy język zła – którego używasz?”, „Jaś i Małgosia na tropie”, warsztaty teatralne realizowane przez Teatr Nikoli.

Ponadto w 2020 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej zrealizował projekt pt. „Przemoc - bądź świadomy nie zielony. Profilaktyka Dobra Taktyka” przygotowany w ramach Programu Osłonowego „Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie”. W ramach projektu realizowane były działania profilaktyczne m.in.: warsztaty samoobrony WenDo, warsztaty dla uczniów w szkołach podstawowych, rodzinny piknik, pokazy filmowe kina letniego, konferencja szkoleniowa.

Realizowana systemowo profilaktyka pozwala zmniejszać zagrożenia takie jak: alkoholizm, narkomania, agresja, przestępczość. Prowadzona długofalowo i systemowo przyczynia się do zmiany postaw u dzieci i młodzieży oraz poprawia bezpieczeństwo w szkole i relacje w rodzinie.

Gmina Zielonki, uznając rodzinę za wartość i troszcząc się o jej dobro, od wielu lat realizuje i wspiera inicjatywy, które sprzyjają dobremu funkcjonowaniu rodziny m.in. w zakresie edukacji, kultury, sportu, pomocy społecznej, zdrowia. W związku z tym, poprzez rozwój bardziej przyjaznego środowiska Gmina koncentruje swoje działania nie tylko

na poprawie warunków życia dzieci, młodzieży i ich rodziców, ale także tworzy ramy dla propagowania życia rodzinnego i służących mu udogodnień.

Rodziny mają możliwość aktywnego i urozmaiconego spędzania czasu wolnego. Wszystkie sołectwa posiadają place zabaw. Na terenie gminy Zielonki dostępne są również liczne siłownie zewnętrzne oraz boiska trawiaste do dyspozycji mieszkańców. Ponadto na terenie Gminy funkcjonują liczne szlaki rowerowe, organizowane są wydarzenia sportowe, pikniki i wydarzenia rodzinne. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej organizuje corocznie spotkanie ze świętym Mikołajem dla najmłodszych i ich rodzin. W 2020 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej kontynuował realizację projektu pt. „Mały krok do szczęścia” współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, którego celem głównym jest kompleksowa aktywizacja społeczno-zawodowa lub tylko społeczna osób i rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym na terenie Gminy. Osoby biorące udział w projekcie otrzymały wsparcie dostosowane do ich indywidualnych potrzeb m.in.: wsparcie psychologa, psychoterapeuty, logopedy, rehabilitanta oraz kursy zawodowe, w tym kurs prawa jazdy.

Ponadto Centrum Kultury Promocji i Rekreacji w Zielonkach, a także Biblioteka Publiczna (wszystkie filie) zlokalizowana na terenie Gminy oferuje w okresie ferii, wakacji a także roku szkolnego liczne zajęcia dla dzieci i młodzieży m.in. sportowe, czasu wolnego, rozwijające zainteresowania. Dodatkowo na terenie gminy Zielonki funkcjonują Koła Gospodyń Wiejskich, Kluby Sportowe, wiele stowarzyszeń i fundacji koncentrujących swoje działania wokół poprawy społecznego funkcjonowania, wspierających lokalne inicjatywy.

Gmina Zielonki od lat w sposób szczególny dba o rozwój młodego pokolenia, nie koncentrując się wyłącznie na sferze inwestycji infrastrukturalnych, ale dbając także o edukację, którą traktuje jako ważną inwestycję w lokalną społeczność. W ostatnich latach rozbudowano szkoły w Bibicach i Zielonkach. Od września 2021 roku działalność rozpoczął także nowy budynek szkolno-przedszkolny w Przybysławicach. W każdym z tych trzech obiektów znajduje się basen szkolny.

4. Zasoby wspierające rodzinę i dziecko w gminie Zielonki

Zasobami wspierającymi rodzinę i dziecko są instytucje i organizacje, które działają na terenie Gminy, bądź obejmują zasięgiem działania jej mieszkańców.

W gminie Zielonki oraz w jej sąsiedztwie funkcjonują różnorodne instytucje i organizacje, mające w centrum swoich zainteresowań rodzinę i dziecko.

Działania na rzecz rodziny w gminie Zielonki podejmowane są między innymi przez:

- Urząd Gminy w Zielonkach,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonkach (Punkt Informacji i Wsparcia Rodziny, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, asystent rodziny, pracownicy socjalni),
- Pełnomocnika Wójta ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zielonkach,
- Centrum Kultury, Promocji i Rekreacji w Zielonkach,
- Komisariat Policji w Zielonkach z siedzibą w Krakowie,
- Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zielonkach,
- Placówki oświatowe na terenie Gminy,
- Gminny Zespół Ekonomiczno-Administracyjny Szkół w Zielonkach,
- Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej,
- Publiczną Bibliotekę w Zielonkach, z filiami w Węgrzicach, Przybysławicach i Bibicach,
- Parafie, stowarzyszenia i fundacje, Koła Gospodyń Wiejskich, kluby sportowe,
- Placówki Wsparcia Dziennego.

Ponadto rodziny i dzieci z gminy Zielonki mogą korzystać z bezpłatnego wsparcia instytucji spoza terenu gminy, m.in.:

- Specjalistycznej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej Powiatu Krakowskiego w Krakowie,
- Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Krakowie,
- Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Krakowie,
- Ośrodka Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla Dzieci i Młodzieży w Sułoszowej (pomoc świadczona na terenie gminy Zielonki),
- Poradni Psychologicznej dla Dzieci i Młodzieży Kraków-Krowodrza,
- Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Krakowie.

5. Analiza SWOT

Analiza SWOT opiera się na usystematyzowaniu posiadanych informacji z danego obszaru, poprzez przyporządkowanie ich do jednej z czterech grup (mocne strony, słabe strony, szanse i zagrożenia). Dzięki takiemu postępowaniu, z całego posiadanego zasobu informacji, zostają wyodrębnione i zidentyfikowane te, które są istotne strategicznie.

Analiza SWOT bywa stosowana we wszystkich obszarach planowania strategicznego.

W przypadku Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla gminy Zielonki analiza SWOT stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu wspierania rodziny oraz szans i zagrożeń, jakie przed nimi stoją. Pozwala oszacować potencjał oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none">• Bieżące dokonywanie diagnozy sytuacji rodzin na terenie gminy Zielonki.• Zaangażowanie wielu podmiotów w działania na rzecz dzieci i rodziny,• Zatrudnienie asystentów rodziny.• Doświadczenie, wiedza i kwalifikacje pracowników instytucji działających na rzecz rodziny.• Realizowanie działań socjalnych i społecznych, przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży oraz dysfunkcjom rodzin.• Dostępność do poradnictwa specjalistycznego w Punkcie Informacji i Wsparcia Rodziny,• Realizowanie działań z zakresu udzielania pomocy żywnościowej oraz dożywiania dzieci i młodzieży w szkołach i przedszkolach.• Programy profilaktyczne.	<ul style="list-style-type: none">• Niski poziom aktywności klientów pomocy społecznej w zakresie tworzenia grup samopomocowych.• Szeroki zakres obowiązków przypisanych pracownikom socjalnym, oraz rozszerzenie zakresu zadań asystenta rodziny (ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”).• Narastające zjawisko długotrwałego uzależnienia osób/rodzin od świadczeń pomocy społecznej.• Niechęć Klientów do zmiany swoich postaw i zachowań, niechęć do nawiązywania współpracy z instytucjami niosącymi pomoc rodzinie.• Brak rodzin wspierających, o których mowa w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.• Brak możliwości skorzystania z pomocy lekarza psychiatry dla dzieci i młodzieży na terenie Gminy.

<ul style="list-style-type: none"> • Nawiązanie współpracy ze Stowarzyszeniem „Wiosna” w ramach programu „Szlachetna paczka”. • Bliskość Miasta Krakowa – możliwość korzystania z zaplecza medycznego, kulturalnego, szkoleniowego itp. 	
Szanse	Zagrożenie
<ul style="list-style-type: none"> • Możliwość pozyskiwania i racjonalnego wykorzystania środków z różnych źródeł. • Poprawa samodzielnego funkcjonowania rodzin dysfunkcyjnych w społeczeństwie lokalnym. • Kontynuacja działalności Placówek Wsparcia Dziennego na terenie gminy Zielonki. • Zorganizowanie czasu wolnego dla dzieci i młodzieży z terenu Gminy. • Zapobieganie narastaniu negatywnych zjawisk, problemów w rodzinach. • Stabilizacja sytuacji materialnej rodzin dzięki wsparciu w finansowym, rzeczowym. • Zapewnienie wsparcia kobietom i rodzinom, w których przyszło na świat ciężko chore dziecko. • Lepsze rozpowszechnianie i promowanie działań wspierających rodziny realizowanych dla mieszkańców Gminy, • Kompleksowe wsparcie rodzin dzięki współpracy różnych instytucji. 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak stabilności przepisów w zakresie pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych. • Brak stabilizacji rynku pracy oraz alienacja społeczna osób w kontekście epidemii covid-19, • Małe zainteresowanie mieszkańców Gminy poprawą swojej sytuacji życiowej (niechęć do korzystania z dostępnych form pomocy rodzinie). • Ograniczenia w realizacji zaplanowanych działań w związku ze zmieniającą się sytuacją epidemiczną (brak stabilizacji w tym zakresie).

III. CELE I ZADANIA PROGRAMU

Niniejszy program ukierunkowany jest na zapewnienie kompleksowej opieki i wsparcia dla rodzin zagrożonych dysfunkcjami. Oczekiwanym efektem realizacji Programu ma być szeroko rozumiana poprawa sytuacji dziecka i rodziny.

Celem głównym Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Zielonki na lata 2022-2024 jest:

Wspieranie rodzin w wypełnianiu i przywracaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Cele szczegółowe:

1. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb socjalno - bytowych rodzin.
2. Wsparcie rodzin z dziećmi w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
3. Zapobieganie pogłębianiu się dysfunkcji w rodzinach.
4. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej.

Działania w ramach realizacji poszczególnych celów zostały opisane poniżej.

1. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb socjalno-bytowych rodzin.

Lp.	Działanie/zadanie planowane do realizacji	Rezultaty działań	Realizatorzy i Partnerzy	Termin realizacji	Wskaźniki	Źródła finansowania
1.	Zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej dla rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji	- Zabezpieczenie podstawowych potrzeb socjalno-bytowych rodzin, - sprawnie działający system szeroko pojętej pomocy społecznej, - objęcie pomocą materialną osób/rodzin do tego uprawnionych, - organizowanie pomocy rzeczowej dla rodzin potrzebujących	<u>Jednostka koordynująca:</u> GOPS <u>Partnerzy:</u> organizacje pozarządowe, prywatni sponsorzy, parafie, koła gospodyń wiejskich,	2022-2024 zadanie ciągle	Liczba rodzin i dzieci objętych pomocą, wielkość i forma udzielanej pomocy	Samorząd gminny, administracja rządowa
2.	Objęcie dożywianiem wszystkich dzieci i dorosłych wymagających tego rodzaju wsparcia	- zabezpieczenie podstawowych potrzeb żywieniowych rodzin, - współpraca z instytucjami w celu organizacji dożywiania, - sprawnie działający system szeroko pojętej pomocy społecznej,	<u>Jednostka koordynująca:</u> GOPS <u>Partnerzy:</u> placówki oświatowe, firmy cateringowe	2022-2024 zadanie ciągle	Liczba dzieci i dorosłych korzystających z ciepłych posiłków, liczba wydanych zasiłków celowych na zakup żywności	Samorząd gminny, administracja rządowa
3.	Zapewnianie rodzinom możliwości skorzystania z Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa (FEAD)	- zabezpieczenie podstawowych potrzeb żywieniowych rodzin, - współpraca z organizacjami pozarządowymi w celu organizacji pomocy żywnościowej,	<u>Jednostka koordynująca:</u> Bank Żywności Caritas <u>Partnerzy:</u> GOPS	2022-2024 zadanie ciągle	Liczba wydanych skierowań, liczba osób/rodzin korzystających z Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa (FEAD)	administracja rządowa, środki własne organizacji pozarządowych

		- sprawnie działający system szeroko pojętej pomocy społecznej,				
4.	Objęcie pracą socjalną rodzin potrzebujących tego rodzaju wsparcia	- Zabezpieczenie podstawowych potrzeb socjalnych rodzin, - sprawnie działający system szeroko pojętej pomocy społecznej,	<u>Realizator:</u> GOPS	2022-2024 zadanie ciągle	Liczba pracowników socjalnych świadczących pracę socjalną, liczba rodzin objętych pracą socjalną	Samorząd gminny, administracja rządowa
5.	Organizacja zajęć i wypoczynku dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych	- Finansowanie wyjazdów kolonijnych dzieciom z rodzin będących w trudnej sytuacji finansowej, życiowej, - profilaktyka i zapobieganie powielaniu przez dzieci negatywnych wzorów zachowań wyniesionych z domu rodzinnego, - zagospodarowanie czasu wolnego dzieci, - Współpraca instytucji organizujących wypoczynek i rekrutujących dzieci	<u>Realizatorzy:</u> Centrum Kultury Promocji i Rekreacji, organizacje pozarządowe, Kuratorium Oświaty, Pełnomocnik Wójta ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, GOPS (PWD) <u>Partnerzy:</u> placówki oświatowe	2022-2024 zadanie cykliczne	Liczba uczestników wypoczynku	Samorząd gminny, administracja rządowa, organizacje pozarządowe
6.	Współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej	- współpraca z PCPR w celu zabezpieczenie potrzeb dzieci przebywających w pieczy zastępczej, - Pokrycie znacznej części kosztów za utrzymanie dzieci przebywających w pieczy zastępczej	<u>Jednostka koordynująca:</u> GOPS <u>Partnerzy:</u> Gmina Zielonki, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	2022-2024 zadanie ciągle	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, których pobyt współfinansowany jest przez Gminę	Samorząd gminny, administracja rządowa

2. Wsparcie rodzin z dziećmi w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych

Lp.	Działania/zadania planowane do realizacji	Rezultaty działań	Realizatorzy i Partnerzy	Termin realizacji	Wskaźniki	Źródła finansowania
1.	Zapewnienie wsparcia asystentów rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz kobietom i rodzinom wychowującym ciężko chore dziecko	<ul style="list-style-type: none"> - Rodziny mające trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych otrzymują adekwatne wsparcie, - Rodziny wychowujące ciężko chore dzieci otrzymują potrzebne im wsparcie, - Przeciwdziałanie umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej, - sprawnie działający system szeroko pojętej pomocy społecznej, 	<p><u>Realizator:</u></p> <p>GOPS</p>	2022-2024 zadanie ciągłe	<p>Liczba asystentów pracujących na rzecz rodzin,</p> <p>liczba rodzin, którym przydzielono asystenta ze względu na problemy opiekuńczo-wychowawcze, liczba rodzin objętych koordynacją poradnictwa „za życiem”, liczba dzieci wychowujących się w rodzinach objętych usługą asystentury</p>	Samorząd gminny, administracja rządowa
2.	Udział w spotkaniach zespołu ds. wsparcia rodziny	<ul style="list-style-type: none"> - współpraca instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny, - Tworzenie kompleksowego planu wsparcia dla rodzin i dzieci w nich żyjących, 	<p><u>Jednostka koordynująca:</u></p> <p>GOPS</p> <p><u>Partnerzy:</u></p> <p>placówki oświatowe,</p>	2022-2024 zadanie ciągłe (ilość organizowanych spotkań w zależności od potrzeb)	Liczba spotkań zespołu ds. wsparcia rodziny	Samorząd gminny

		- Zapobieganie pogłębianiu się problemów w rodzinach,	Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Pełnomocnik Wójta ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, służba zdrowia, Komisariat Policji, Specjalistyczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Powiaty Krakowskiego, Placówki Wsparcia Dziennego			
3.	Udział w spotkaniach zespołu ds. okresowej oceny sytuacji dziecka przebywającego w pieczy zastępczej	- Współpraca GOPS z przedstawicielami innych instytucji, - tworzenie spójnego systemu pomocy dziecku i rodzinie	<u>Jednostka koordynująca:</u> Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie <u>Partnerzy:</u>	2022-2024 zadanie ciągłe (zespoły zbierają się co pół roku)	Liczba spotkań	Samorząd gminny, samorząd powiatowy

			<p>GOPS, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej, szużba zdrowia, placówki oświatowe</p>			
4.	Monitorowanie sytuacji rodzin po zakończeniu współpracy z asystentem rodziny	<p>- Upewnienie się czy rodziny właściwie wywiązują się ze swoich obowiązków i zadań wobec małoletnich dzieci, - Doprowadzenie do sytuacji, w której rodzice potrafią samodzielnie i we właściwy sposób zadbać o zaspokajania potrzeb dzieci, wywiązywać się z zdań opiekuńczo-wychowawczych</p>	<p><u>Jednostka koordynująca:</u> GOPS <u>Partnerzy:</u> placówki oświatowe, szużba zdrowia, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej, Placówki Wsparcia Dziennego</p>	2022-2024 zadanie ciągłe	Liczba rodzin, w których realizowano monitoring po zakończeniu współpracy z asystentem rodziny	Samorząd gminny
5.	Tworzenie warunków do działania rodzin wspierających	<p>- Zapewnienie środków finansowych na opłacenie działań podejmowanych przez rodziny wspierające, - Znalezienie rodzin wspierających, w najbliższym otoczeniu dziecka, które</p>	<p><u>Jednostka koordynująca:</u> GOPS <u>Partnerzy:</u> Urząd Gminy</p>	2022-2024 zadanie ciągłe	Liczba rodzin wspierających, liczba rodzin korzystających z ww. wsparcia	Samorząd gminny

		<p>wspierają rodziców we właściwej realizacji zadań opiekuńczo-wychowawczych,</p> <ul style="list-style-type: none"> - współpraca rodzin wspierających z asystentem rodziny i rodziną wspieraną, - rozszerzenie oferty pomocowej dla rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi, 				
6.	<p>Prowadzenie Placówek Wsparcia Dziennego dla dzieci i młodzieży oraz zapewnienie w nich odpowiedniej liczby miejsc</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zapewnienie środków finansowych na działania PWD, - dzieci z rodzin będących w trudnej sytuacji życiowej korzystają z wsparcia PWD, - współpraca kadry PWD z rodzicami pod kątem kształtowania kompetencji rodzicielskich, - Stwarzanie warunków do rozwoju wychowanków m.in. poprzez rozbudzanie zainteresowań, wsparcie w pokonywaniu bieżących trudności, budowanie relacji wychowawców i dzieci, relacji 	<p><u>Realizatorzy:</u></p> <p>GOPS,</p> <p>organizacje pozarządowe</p>	<p>2022-2024</p> <p>zadanie ciągle</p>	<p>Liczba Placówek Wsparcia Dziennego, liczba dzieci korzystających z wsparcia</p>	<p>Samorząd gminny, administracja rządowa, dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Społecznego</p>

		rówieśniczych, modelowanie właściwych zachowań.				
7.	Realizacja dodatkowych projektów na rzecz rodzin	<ul style="list-style-type: none"> - dodatkowe wsparcie dla rodzin z dziećmi, - rozszerzenie oferty pomocowej dla rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi, - sprawnie działający system szeroko pojętej pomocy społecznej, 	<p><u>Jednostka koordynująca:</u></p> <p>GOPS,</p> <p><u>Partnerzy:</u></p> <p>Pełnomocnik Wójta ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zielonkach,</p> <p>organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, Centrum Kultury Promocji i Rekreacji,</p> <p>Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie</p>	2022-2024 zadanie ciągle	Liczna rodzin/osób korzystających, formy udzielonego wsparcia	Samorząd gminny, administracja rządowa, dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Społecznego

3. Zapobieganie pogłębianiu się dysfunkcji w rodzinach.

Lp.	Działania/zadania	Rezultaty działań	Realizatorzy i Partnerzy	Termin realizacji	Wskaźniki	Źródła finansowania
1.	Monitorowanie sytuacji rodzin zagrożonych kryzysem	- przeciwdziałanie pogłębianiu się problemów w rodzinach, - udzielanie wsparcia rodzinom z dziećmi będącym w trudnej sytuacji życiowej, - współpraca instytucji na rzecz wsparcia rodzin z dziećmi,	<u>Jednostka koordynująca:</u> GOPS <u>Partnerzy:</u> Komisariat Policji, placówki oświatowe, służba zdrowia, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej, Placówki Wsparcia Dziennego	2022-2024 zadanie ciągle	Liczba monitorowanych rodzin	Samorząd gminny
2.	Zapewnienie dostępności do bezpłatnych konsultacji oraz poradnictwa specjalistycznego	- udzielanie kompleksowego wsparcia mieszkańcom Gminy, - przeciwdziałanie pogłębianiu się problemów w rodzinach, - zapewnienie mieszkańcom Gminy możliwości skorzystania z nieodpłatnej pomocy specjalistów m.in. psychologa, pedagoga, psychoterapeuty, radcy prawnego	<u>Realizatorzy:</u> GOPS (Punkt Informacji i Wsparcia Rodziny), Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Specjalistyczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Powiatu Krakowskiego, Ośrodek Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla Dzieci i Młodzieży w Sułoszowej, Ośrodek Interwencji Kryzysowej	2022-2024 zadanie ciągle	Liczba osób korzystających ze wsparcia, liczba udzielonych porad	Samorząd gminny, samorząd powiatowy
3.	Zapewnienie pomocy rodzinom/osobom doznającym przemocy	- udzielanie kompleksowego wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie,	<u>Jednostka koordynująca:</u> GOPS <u>Partnerzy:</u>	2022-2024 zadanie ciągle	Liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego,	Samorząd gminny

		<ul style="list-style-type: none"> - podejmowanie działań korekcyjnych wobec sprawców przemocy w rodzinie, - zapewnić właściwych warunków do życia i rozwoju dla małoletnich dzieci (zapewnianie poczucia bezpieczeństwa i życia wolnego od przemocy), - przeciwdziałanie pogłębianiu się dysfunkcji w rodzinach wychowujących małoletnie dzieci, - współpraca instytucji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, - organizacja spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego/grup roboczych - uruchamianie i prowadzenie procedur Niebieskie Karty, 	<p>Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki oświatowe, służba zdrowia, Komisariat Policji, Pełnomocnik Wójta ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie, Ośrodek Interwencji Kryzysowej, organizacje pozarządowe, służba zdrowia</p>		Liczba grup roboczych, liczba Niebieskich kart	
4.	Zapewnienie pomocy rodzinom/osobom borykającym się z problemem alkoholowym	<ul style="list-style-type: none"> - kierowanie wniosków do GKRPA o podjęcie działań wobec osób borykających się z problemem alkoholowym, - kierowanie wniosków do Sądu o przymusowe leczenie odwykowe, - podejmowanie działań korekcyjnych wobec osób borykających się z problemem alkoholowym, - współpraca instytucji działających na rzecz rodzin, w których występuje problem uzależnienia od alkoholu, 	<p><u>Jednostka koordynująca:</u> Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych <u>Partnerzy:</u> GOPS, Komisariat Policji, Pełnomocnik Wójta ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, organizacje pozarządowe</p>	2022-2024 zadanie ciągłe	Liczba wezwań na Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Liczba wystosowanych wniosków do Sądu o przymusowe leczenie odwykowe	Samorząd gminny, administracja rządowa

		<ul style="list-style-type: none"> - zapewnić właściwych warunków do życia i rozwoju dla małoletnich dzieci (zapewnianie poczucia bezpieczeństwa), - przeciwdziałanie pogłębianiu się dysfunkcji w rodzinach wychowujących małoletnie dzieci 				
--	--	--	--	--	--	--

4. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej.

Lp.	Działania/zadania	Rezultaty działań	Realizatorzy i Partnerzy	Termin realizacji	Wskaźniki	Źródła finansowania
1.	Realizacja programów profilaktycznych	<ul style="list-style-type: none"> - kształtowanie pożądanых postaw i zachowań wśród dzieci i młodzieży, - podnoszenie świadomości rodziców w zakresie zagrożeń dotyczących dzieci i młodzieży m.in. dotyczących uzależnień, cyberprzemocy, - zapoznanie dzieci, młodzieży i ich rodziców z ofertą pomocową w sytuacji kryzysowej. 	<u>Realizatorzy:</u> Pełnomocnik Wójta ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, GOPS <u>Partnerzy:</u> Placówki oświatowe, Placówki Wsparcia Dziennego	2022-2024 zadanie ciągle	Liczba osób uczestniczących w poszczególnych programach profilaktycznych	Samorząd gminny, administracja rządowa

2.	Podnoszenie kwalifikacji asystentów rodziny pracowników socjalnych poprzez udział w kursach szkoleniach, warsztatach, konferencjach	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost kompetencji asystentów rodziny i pracowników socjalnych w zakresie pracy z rodziną wychowującą małoletnie dzieci, - sprawnie działający system szeroko pojętej pomocy społecznej, 	<p><u>Jednostka koordynująca:</u> GOPS</p> <p><u>Partnerzy:</u> Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej</p>	2022-2024 zadanie ciągłe	Liczba szkoleń/kursów/warsztatów, liczba pracowników podnoszących kwalifikacje	Samorząd gminny, administracja rządowa, inne źródła
3.	Współpraca asystentów rodziny – udział i organizacja spotkań Forum Asystentów Rodziny	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost kompetencji asystentów rodziny w zakresie pracy z rodziną wychowującą małoletnie dzieci, - tworzenie sieci wsparcia wśród asystentów rodziny, - współpraca Ośrodków Pomocy Społecznej Powiatu Krakowskiego 	<p><u>Jednostka koordynująca:</u> GOPS</p> <p><u>Partnerzy:</u> Inne Ośrodki Pomocy Społecznej Powiatu Krakowskiego</p>	2022-2024 Zadanie cykliczne	Liczba spotkań Forum Asystentów Rodziny	Samorząd gminny, inne źródła
4.	Opracowanie diagnozy sytuacji rodzin żyjących na terenie Gminy	<ul style="list-style-type: none"> - opracowanie narzędzi i przeprowadzenie badań w środowisku lokalnym, - poznanie aktualnej sytuacji rodzin z terenu gminy Zielonki co posłuży do opracowywania Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2024-2026 	<p><u>Jednostka koordynująca:</u> GOPS</p> <p><u>Partnerzy:</u> Urząd Gminy, Placówki oświatowe, Placówki Wsparcia Dziennego, Zespół Interdyscyplinarny, Komisariat Policji, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,</p>	I półrocze 2024 zadanie jednorazowe	Liczba osób biorących udział w badaniu	Samorząd gminny

			Pełnomocnik Wójta ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, służba zdrowia, organizacje pozarządowe, mieszkańcy Gminy			
--	--	--	---	--	--	--

IV. PODSUMOWANIE, MONITORING I EWALUACJA

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonkach Uchwałą Rady Gminy Zielonki Nr XVI/18/2012 z dnia 26 kwietnia 2012 r. został powołany do realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny, kreowania lokalnej polityki społecznej, rozwoju systemu pomocy dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu swoich funkcji na terenie Gminy. Dlatego też niniejszy Program będzie koordynowany właśnie przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonkach. Należy jednak zwrócić uwagę na fakt, że dla zapobiegania występowaniu dysfunkcji i jak najlepszemu wsparciu rodzin, wskazana jest współpraca pomiędzy instytucjami, organizacjami, placówkami, w celu zapewnienia najlepszego efektu podjętych inicjatyw.

Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Zielonki na lata 2022 – 2024 jest dokumentem otwartym, podlegającym ewaluacji i monitoringowi. Pozwoli to na analizę, ocenę zebranych informacji i planowanie dalszych działań. Dzięki ewaluacji i monitoringowi możliwe będzie usprawnianie i modyfikowanie zapisów programowych. W oparciu o ww. działania możliwe będzie podnoszenie efektywności i skuteczności przyjętych założeń oraz sprawdzenie sposobu wydatkowania środków przeznaczonych na ich realizację.

Monitoring i ewaluacja prowadzone będą raz do roku przez jednostkę koordynującą Gminny Program Wspierania Rodziny – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonkach. Ocena dokonywana będzie w oparciu o Kartę Monitoringu Gminnego Programu Wspierania Rodziny oraz danych zebranych od instytucji współtworzących ww. Program. Efektem będzie przedstawione Radzie Gminy Zielonki, w terminie do 31 marca każdego roku, rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny.

Załącznik: karta monitoringu, ankieta

**KARTA MONITORINGU GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY
ZA ROK.....**

NAZWA DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI	
Prowadzenie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego w Punkcie Informacji i Wsparcia Rodziny w Zielonkach	Liczba udzielonych porad:	
Zabezpieczenie potrzeb socjalno-bytowych rodzin	Liczba rodzin objętych pracą socjalną:	Liczba osób objętych dożywianiem:
Współpraca asystenta rodziny z rodzinami wymagającymi wsparcia	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny (w tym liczba rodzin korzystających z koordynacji poradnictwa „za życiem”):	Liczba zatrudnionych asystentów:
Praca z rodziną biologiczną dziecka umieszczonego czasowo w pieczy zastępczej	Liczba rodzin, wspieranych przez asystenta rodziny, których dziecko pozostaje w pieczy zastępczej:	
Współfinansowanie kosztów umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, za które Gmina ponosi odpłatność:	Koszty poniesione za pobyt dzieci w pieczy zastępczej:
Prowadzenie Placówek Wsparcia Dziennego	Liczba placówek:	Liczba miejsc dla wychowanków:
Tworzenie warunków do działania rodzin wspierających	Liczba rodzin objętych pomocą:	Liczba rodzin wspierających:
Podnoszenie kompetencji pracowników	Liczba szkoleń (pracowników socjalnych i asystentów rodziny):	Liczba pracowników biorących udział w szkoleniach:

Ankieta dotycząca sytuacji rodzin z terenu gminy Zielonki

Prosimy o uzupełnienie poniższej ankiety dotyczącej diagnozy sytuacji rodzin zamieszkujących na terenie gminy Zielonki. Ankieta ma charakter anonimowy i skierowana jest do dorosłych mieszkańców oraz przedstawicieli instytucji działających na terenie gminy Zielonki.

Wyniki ankiety posłużą do opracowania Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Zielonki na lata 2022-2024 współrealizowanego przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonkach.

Wypełnienie ankiety zajmuje ok. 20 minut. Kwestionariusz będzie aktywny do 18 lipca 2021 r.

Słowniczek istotnych pojęć:

Placówka Wsparcia Dziennego:

To placówka, która wspiera rodziny w pokonywaniu trudności opiekuńczo-wychowawczych, poprawie społecznego i emocjonalnego funkcjonowania dzieci i młodzieży oraz ich rodziców/opiekunów. Placówka organizuje m.in. pomoc w nauce, zabawy edukacyjne, zajęcia grupowe, warsztaty rozwijające zainteresowania, wycieczki krajoznawcze. Działania mogą być realizowane w formie:

- opiekuńczej, w tym kół zainteresowań, klubów i ognisk wychowawczych,
- specjalistycznej,
- pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę.

Asystent rodziny:

To osoba, która towarzyszy rodzinie w pokonywaniu jej problemów, pracuje na zasobach rodziny, udziela wsparcia, motywuje do zmiany niekorzystnej sytuacji i poprawy jej funkcjonowania. Zadaniem asystenta rodziny jest pomoc rodzicom w wypełnianiu ról społecznych, aby doprowadzić do osiągnięcia podstawowej stabilizacji życiowej i nie dopuścić do umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. W przypadku, gdy dzieci znajdują się już w placówce opiekuńczej lub w rodzinie zastępczej, asystent podejmuje działania na rzecz ich najszybszego powrotu do rodziny.

Rodzina wspierająca:

To rodzina zaprzyjaźniona, może być z kręgu otoczenia dziecka (sąsiedzi, krewni, dziadkowie, znajomi), która pomaga rodzinie z problemami opiekuńczo-wychowawczymi.

Formy mogą być różne, uzależnione od potrzeb oraz współpracy między zainteresowanymi. Rodzina wspierająca, przy współpracy asystenta rodziny, pomaga w opiece i wychowaniu dzieci, prowadzeniu gospodarstwa domowego, kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych. Rodziną wspierającą może zostać rodzina lub osoba, która ma stałe źródło dochodu, nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo, nie ma ograniczonej zdolności do czynności prawnych, uzyska pozytywną opinię Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej, nie jest i nie była pozbawiona władzy rodzicielskiej, wywiązuje się z obowiązku alimentacyjnego, nie ma problemów z uzależnieniami.

Rodzina zastępcza:

Rodzinę zastępczą lub rodzinny dom dziecka tworzą małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim.

Rodzina zastępcza w wypełnianiu swoich funkcji kieruje się dobrem przyjętego dziecka i poszanowaniem praw, a także zapewnienia dziecku warunków rozwoju i wychowania odpowiedniego do stanu zdrowia i poziomu rozwoju w tym m.in. odpowiednie warunki bytowe, możliwość rozwoju fizycznego, psychicznego i społecznego, możliwości zaspokojenia indywidualnych potrzeb dziecka, rozwoju zainteresowań oraz właściwej edukacji.

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

Rodzina zastępcza spokrewniona (dziadkowie, pełnoletnie rodzeństwo), rodzina zastępcza niezawodowa (dalsza rodzina, osoby niespokrewnione), rodzina zastępcza zawodowa, w tym zawodowa, pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna, rodzinny dom dziecka.

1. Płeć*

Wybierz jedną odpowiedź

- Kobieta
- Mężczyzna

2. Wiek*

Wybierz jedną odpowiedź

- 18-30
- 31-45
- 46-60
- 61 i powyżej

3. Wykształcenie*

Wybierz jedną odpowiedź

- podstawowe
- zawodowe
- średnie
- wyższe

4. Stan cywilny*

Wybierz jedną odpowiedź

- panna/kawaler
- zamężna/żonaty
- wdowa/wdowiec
- rozwiedziona/rozwiedziony

5. Reprezentowana Instytucja/ Organizacja*

Wybierz jedną odpowiedź

- Nie reprezentuję instytucji, jestem mieszkańcem gminy Zielonki
- Szkoła Podstawowa
- Przedszkole
- Instytucja pomocy społecznej
- Gminna Komisja Rozwiązywania problemów Alkoholowych w Zielonkach
- Centrum Kultury, Promocji i Rekreacji w Zielonkach
- Gabinet lekarza Rodzinnego

- Kościół/Parafia
- Komisariat Policji w Zielonkach
- Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej
- Inna...(jaka?)

6. Według Pana/Pani jakie są najczęściej występujące problemy w rodzinach?*

Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź

- Osłabienie więzi rodzinnych
- Brak umiejętności komunikacji
- Brak pozytywnych wzorców- dziedziczenie negatywnego stylu życia
- Niezaradność życiowa
- Brak poczucia stabilizacji w rodzinach
- Kariera zawodowa rodziców, brak czasu dla dzieci
- Brak umiejętności funkcjonowania w środowisku, izolacja, marginalizacja
- Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych
- Bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego
- Niewystarczające dochody, ubóstwo
- Uzależnienia (np. alkohol, narkotyki, komputer)
- Przemoc w rodzinie
- Bezrobocie, brak pracy
- Konieczność wyjazdu za granicę w poszukiwaniu pracy przez jednego lub obojga rodziców
- Niepełnosprawność lub długotrwała choroba
- Wielodzietność
- Rodzina niepełna
- Inne...(jakie?)

7. Proszę ocenić jaka według Pana/Pani jest sytuacja materialno-bytowa rodzin z terenu gminy Zielonki?*

Wybierz jedną odpowiedź

- Bardzo dobra
- Raczej dobra
- Przeciętna - ani dobra, ani zła
- Raczej zła
- Bardzo zła

8. Jakie pozytywne zjawiska pojawiły się lub nasiliły w rodzinach w związku z sytuacją epidemiczną?*

.....

9. Jakie negatywne zjawiska pojawiły się lub nasiliły w rodzinach w związku z sytuacją epidemiczną?*

.....

10. Proszę ocenić czy i na ile problemy rodzin z terenu gminy Zielonki na przestrzeni ostatnich 3 lat nasiliły się?*

Wybierz jedną odpowiedź

- Zdecydowanie się nasiliły
- Nieznacznie się nasiliły
- Utrzymują się na tym samym poziomie
- Nieznacznie uległy poprawie, zmniejszyły się
- Zdecydowanie uległy poprawie, zmniejszyły się

11. Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży można dostrzec najczęściej na terenie gminy Zielonki?*

Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź

- Brak pozytywnych wzorców i autorytetów
- Przemoc ze strony rodziców
- Alkohol, nikotyna
- Narkotyki, dopalacze
- Brak zorganizowanych form spędzania wolnego czasu
- Zaniedbania opiekuńcze
- Zaniedbania wychowawcze
- Brak zainteresowania ze strony rodziców
- Chuligaństwo i przestępczość
- Izolacja społeczna, wycofanie z kontaktów towarzyskich
- Poczucie osamotnienia
- Brak aktywności, bierna postawa
- Nadużywanie komputera/Internetu/Telefonu
- Otyłość, niewłaściwe nawyki żywieniowe
- Agresja wśród rówieśników
- Lęklliwość
- Wczesne inicjacje seksualne/ryzykowne zachowania seksualne
- Niskie poczucie wartości
- Myśli samobójcze
- Stany depresyjne
- Inne...(jaki?)

12. Proszę ocenić czy i na ile negatywne zjawiska dotyczące dzieci i młodzieży z terenu gminy Zielonki na przestrzeni ostatnich 3 lat nasiliły się?*

Wybierz jedną odpowiedź

- Zdecydowanie się nasiliły
- Nieznacznie się nasiliły
- Utrzymują się na tym samym poziomie
- Nieznacznie uległy poprawie, zmniejszyły się
- Zdecydowanie uległy poprawie, zmniejszyły się

13. Jakie działania mające na celu zapobieganie lub ograniczenie występowania problemów w rodzinach należy podjąć w gminie Zielonki?*

Można wskazać więcej niż jedną odpowiedź

- Realizacja działań o charakterze profilaktycznym (np. zajęcia w placówkach oświatowych dla dzieci i młodzieży)
- Zwiększenie dostępności do poradnictwa specjalistycznego (psychologicznego, terapeutycznego, pedagogicznego)
- Lepsza współpraca między instytucjami działającymi na rzecz rodziny
- Doksztalcanie zawodowe pracowników instytucji współpracujących w obszarze pomocy rodzinie
- Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka w rodzinie zagrożonej kryzysem
- Wsparcie asystenta rodzin dla rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi
- Pedagogizacja rodziców celem wzmocnienia lub nabycia prawidłowych umiejętności opiekuńczo-wychowawczych (m.in. warsztaty, szkolenia)
- Zapewnienie miejsc dla dzieci i młodzieży w Placówkach Wsparcia Dziennego
- Działania zmierzające do wzmocnienia lub nabycia przez rodziców prawidłowych umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego
- Działania zmierzające do wzmocnienia lub nabycia prawidłowych umiejętności społecznego funkcjonowania (m.in. w zakresie załatwianie spraw urzędowych, komunikacji społecznej)
- Działania zmierzające do zabezpieczenia potrzeb bytowo-socjalnych (pomoc finansowa, rzeczowa, dożywianie, usługi opiekuńcze)

- Poszerzenie oferty i wsparcia dla rodzin z niepełnosprawnością
- Lepsze promowanie i rozpowszechnianie oferty pomocowej dla rodzin wśród mieszkańców gminy Zielonki
- Rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży
- Inne...(jaki?)

14. Jakie działania mające na celu zapobieganie lub ograniczenie występowania problemów w rodzinach należy podjąć w gminie Zielonki?*

Można wskazać więcej niż jedną odpowiedź

- Realizacja działań o charakterze profilaktycznym (np. zajęcia w placówkach oświatowych dla dzieci i młodzieży)
- Zwiększenie dostępności do poradnictwa specjalistycznego (psychologicznego, terapeutycznego, pedagogicznego)
- Lepsza współpraca między instytucjami działającymi na rzecz rodziny
- Doksztalcanie zawodowe pracowników instytucji współpracujących w obszarze pomocy rodzinie
- Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka w rodzinie zagrożonej kryzysem
- Wsparcie asystenta rodzin dla rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi
- Pedagogizacja rodziców celem wzmocnienia lub nabycia prawidłowych umiejętności opiekuńczo-wychowawczych (m.in. warsztaty, szkolenia)
- Zapewnienie miejsc dla dzieci i młodzieży w Placówkach Wsparcia Dziennego
- Działania zmierzające do wzmocnienia lub nabycia przez rodziców prawidłowych umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego
- Działania zmierzające do nabycia prawidłowych umiejętności społecznego funkcjonowania (m.in. w zakresie załatwianie spraw urzędowych, komunikacji społecznej)
- Działania zmierzające do zabezpieczenia potrzeb bytowo-socjalnych (pomoc finansowa, rzeczowa, dożywianie, usługi opiekuńcze)
- Poszerzenie oferty i wsparcia dla rodzin z niepełnosprawnością
- Lepsze promowanie i rozpowszechnianie oferty pomocowej dla rodzin wśród mieszkańców gminy Zielonki
- Rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży
- Inne...(jaki?)

15. Z jakich form wsparcia Pan/Pani najchętniej by skorzystał/skorzystała w sytuacji trudności wychowawczych?*

Można wskazać więcej niż jedną odpowiedź

- Asystent rodziny
- Placówka Wsparcia Dziennego
- Rodzina wspierająca
- Indywidualna pomoc psychologiczna/terapeutyczna/pedagogiczna
- Terapia rodzinna
- Warsztaty doskonalące umiejętności wychowawcze np. szkoła dla rodziców
- Szkolenia edukacyjne
- Webinary (szkolenia on-line)
- Artykuły/literatura o tematyce związanej z wychowaniem dzieci i młodzieży
- Grupa Wsparcia
- Inne...(jaki?)

16. Jak ocenia Pan/Pani dostęp do wyżej wskazanych form wsparcia rodzin na terenie gminy Zielonki?*

Wybierz jedną odpowiedź

- Zdecydowanie wysoko
- Raczej wysoko
- Przeciętnie - ani wysoko, ani nisko
- Raczej nisko

- Zdecydowanie nisko

17. Proszę wskazać instytucje i organizacje, które swoją działalnością przyczyniają się do poprawy sytuacji rodzin*

Można wskazać więcej niż jedną odpowiedź

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonkach
- Placówka Wsparcia Dziennego (światlica)
- Placówki oświatowe (szkoły przedszkola, żłobki)
- Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej
- Komisariat policji w Zielonkach
- Instytucje kultury (w tym Centrum Kultury, Promocji i Rekreacji w Zielonkach, biblioteki)
- Fundacje, stowarzyszenia pozarządowe i organizacje
- Powiatowe instytucje (w tym Powiatowy Urząd Pracy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna)
- Służba zdrowia (POZ, Szpitale, Placówki świadczące usługi psychologiczne, terapeutyczne)
- Organizacje kościelne, zespoły charytatywne
- Inne...(jakie?)

18. Proszę ocenić oferowaną pomoc przez wyżej wskazane instytucje działające na rzecz rodzin z terenu gminy Zielonki?*

Wybierz jedną odpowiedź

- Bardzo dobrze
- Raczej dobrze
- Wystarczająco
- Raczej źle
- Źle

19. Proszę wskazać co można zrobić, aby podnieść skuteczność działań na rzecz wspierania rodzin?*

.....

20. Do której z instytucji zgłosiłby Pan/zgłosiłaby Pani swoje zaniepokojenie problemami rodziny z sąsiedztwa?*

Można wskazać więcej niż jedną odpowiedź

- Urząd Gminy Zielonki
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonkach
- Placówka Oświatowa(szkoła/przedszkole/żłobek)
- Komisariat Policji
- Sąd
- Prokuratura
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zielonkach
- Służba zdrowia
- Kościół/Parafia
- Nie zgłosiłbym/nie zgłosiłabym
- Inna...(jaka?)

21. Proszę wskazać co można zrobić, aby podnieść skuteczność działań na rzecz wspierania rodzin?*

.....

22. Czy jest Pan zainteresowany/Pani zainteresowana pełnieniem funkcji rodziny wspierającej?*

Wybierz jedną odpowiedź

- Tak
- Raczej tak
- Raczej nie
- Nie
- Nie wiem

23. Czy jest Pan zainteresowany/Pani zainteresowana zostaniem rodziną zastępczą?*

Wybierz jedną odpowiedź

- Tak
- Raczej tak
- Raczej nie
- Nie
- Nie wiem